

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Izšla vsak dan svečer izvenredne nedelje in praznika.

Inserati veljajo: peterostopna petlet vrsta za enkrat na 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Poznamena številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6-50
na mesec	2-30

za Nemčijo:

celo leto	K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:	
celo leto	K 35—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju) levo, telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo). Knaflcova ulica št. 5 telefon št. 85.

Strah pred Slovani.

Dunaj, 21. novembra.

Pred par dnevi smo priobčili intervju s nemškim politikom, ki nam je razkril nekatere onih tajnih povodov, ki v veliki meri vplivajo na politiko naše monarhije napram balkanski zvezi oziroma Srbiji.

Nemški politik je priznal, da igra strah pred Jugoslavi in Slovani sploh v tej politiki izredno važno vlogo. Slovani postajajo vsled balkanskih zmog predzniki, njihove politične aspiracije so vedno večje, zlasti Jugoslavi se hočejo znebiti madžarske in nemške nadvlade in če bo naša sosednja velika in močna Srbija, potem ne bo dolgo trajalo in v celi monarhiji se dvigne vedno samozavestnejše Slovanstvo ter bo hotelo preurediti državo na način, ki bi zadajal nemškemu Dunaju in madžarski Budimpešti smrtni udarec. Slovani monarhije bi strli dualistični sistem.

Pod vplivom te argumentacije se giblje naša politika na zunan, ker smatrajo naši državni Avstrijo še vedno za nemško-madžarsko državo, ter domnevajo, da pade monarhija, čim se poderejo nje dualistični stebri. To so ljudje, ki bi imeli skrbeti za bodočnost države, ki pa so tako malodušni, da se ne upajo oddaljiti od sistema, ki smatra Slovanstvo za kvantitativno nevarno, niti za korak. V teh resnih časih, ko vstaja na Balkanu mlado in krepko življenje, ko se gradijo tam doli nove države, nima naša država državnika, ki bi v trdnem zaupanju v bodočnost monarhije znal in si upal postaviti tudi pri nas nove in trdnije temelje bodočega razvoja.

Vse je preprečeno, da se balkanski zmog deležni tudi avstrijski Slovani — toda vse je zmedeno in si ne ve pomagati.

Povsodi opažamo, da se vračajo državniiki in politiki k zastarelim principom in sredstvom, ki so se že zdavnaj pokazala iluzorična.

Z ozirom na Jugoslavo mora pridobiti monarhija na privlačnosti, je včeraj poudarjal vitez Bilinski. Ta privlačnost obstoji za enkrat v tem, da imamo na Hrvaškem Cuvaja, da vohunijo v Dalmaciji po špijonih in identitistih, da kaznujejo manifestacije za balkanske Slovanke kot drža-

vi sovražne demonstracije, z razpusčanjem občinskih zborov, da aranžirajo v Sarajevo muslimanske proteste proti Srbom, v Ljubljani nas vgilirajo, kakor čredo sumljivih subjektov in preganjajo časopise... Na Dunaju so spustili z verige svoja najhujša tiskarska ščeneta, ki se drug drugega prekašajo v lažljivih, izmišljenih poročilih o Srbiji, ki od dne do dne ostreje hujšajo na vojno: vse v smislu besed grofa Berchtolda, da je potrebno postaviti avstrijsko - srbsko razmerje na podlagi medsebojnega zaupanja in prijateljstva.

In naši politiki! Posl. Smolaka je v delegaciji poudaril, da zahtevamo Jugoslavi le svoje pravice, da nečemo nikogar oškodovati. Nemci pa so od strahu zblazneli. V Budimpešti objema Dobernig grofa Tisza ter pledira za obnovo madžarsko - nemške zveze, ki bi naj zagotovila obema narodoma še naprej gospodstvo in oblast nad ostalimi. Na ulicah izbruhla nemška zavist v burnih demonstracijah za vojno proti Srbiji, ter v besnih klicih proti balkanski »pakazi« — katoliški udeležniki evharističnega kongresa in nacionalni losvonromovec sta zopet enkrat solidarna. In mirno pripušča jo oblasti, da dolžijo razni nemški politični provokaterji, poslanci in druge avstrijske Slovanke veleizdaje ter slave sebe kot vzdrževalce in edino oporo države...

Tako izgleda stvar pri nas v tem resnem trenutku, ki je po sodbi razumnih in treznih ljudi tudi za Avstrijo zgodovinskega pomena.

Vojna na Balkanu.

Vojna se nadaljuje.

Iz Carigrada poročajo, da je Bolgarska zahtevala od Turčije, da naj se Turčija odpove vsej svoji evropski posesti.

Turški ministrski svet je te bolgarske pogoje bač odklonil in sklenil, vojno nadaljevati.

Porti blizu stoječa oseba, ki je bač dobro podučena o posvetovanjih turškega ministrskega sveta, je izjavila, da bi bila portia pač pripravljena zapustiti Odrin, Skader in Janino, kakor bi sploh priznala določbe pogodbe iz San Štefana, če se zajamči Turčiji niena posest vzhodno od

črte Midia (ob desnem bregu reke Erkeni) do izliva Marice in bi Bolgari ne vztrajali na zahtevi, da korakajo v Carigrad. Glavni pogoj Turčije bi bila avtonomija Albanije, glede katere bi morale države Balkanske zveze izjaviti, da je ne zahtevajo za sebe. Tudi kontribucije bi Turčija najbrže ne plačala in zapustila črto pri Čataldži samo, če sovražnik ne zahteva preveč. Če je tudi težko bojevati se s sovražnikom, ki triumfira in ki ima nevarnega zaveznika, kolero, bo vendar Turčija sedaj nadaljevala svoje operacije. Vojne ladje so za Turke velika opora. Nove turške čete bodo poskusile prijeti Bolgare od zadaj (?).

Balkanska zveza.

»Jugoslovanska korespondenca« poroča o razgovoru z nekim aktivnim bolgarskim diplomatom glede prihodnjega razmerja med balkanskimi državami sledeče:

»Prav nič čudno se nam ne zdi, če evropski listi vedno iznova pišejo o nesporazumljenju med državami Balkanske zveze. Vzrok, zakaj se pojavljajo take vesti, je jasen: V Evropi se še niso sprijaznili z mislijo, da so ugasli gotovi stari spori in sklepajo iz teh starih sporov, da se morajo pojaviti novi. Zlasti razmerje med Bolgari in Grki se je zdelo ob izbruhu vojne še popolnoma staro in neprijazno. Sedaj seveda govore o sporih v Soluni. Kar se tiče Soluna, je treba poudariti, da ne bodo vojaki zarisali nove razdelitve posesti na zemljevid Balkana.«

Podobno se je izrazil tudi bivši tajnik kralja Petra, Nenadović, čegar izjavljanja prinaša »Pester Lloyd«:

Pogodbe med balkanskimi državami so popolnoma gotove. Dosegel se je popoln sporazum. Nasprotja so se mogla pojaviti samo tako dolgo, dokler niso bile razdeljene interesne sfere. Ko pa je bilo določeno, da dobi vsaka država svoj delež, so se nasprotja izravnala. Nenadović una, da bo Balkanska zveza še dolgo obstojala. Če se posreči rešiti mirnim potom zadevo med Avstro - Ogrsko in Srbijo, oziroma Balkansko zvezo, se bo Srbija gotovo potrudila, da sklene ugodne trgovinske pogodbe z monarhijo. Ogrska je naravni trg za Srbijo in tudi Ogrska bi mogla zlasti s Srbijo delati dobre kupčije. Napada od zunaj se ne bojimo, toda tudi

mi ne bomo napadli Avstro - Ogrske.

Grški uspehi.

Prestolonaslednik Konstantin brzojavlja v Atene iz Banice dne 20. t. m.: Moja armada se je razvila po prekoračenju gorskih prelazov pri Goricanih in Kirli Derventa na črto Tamberdani - Florina. Del turške armade, ki so jo Srbi pri Bitolju razbili, in kateremu so odrezali umikanje proti Resni, se je umikal v neredu čez Florino. Danes sem odrezal one turške čete, ki niso imele več časa, da bi se umaknile, pri čemer smo vzeli Turkom mnogo municije in vojne materijala. Turki, ki so se umaknili čez Florino, štejejo nad 30.000 mož.

Turška vojna ladja potopljena.

Čez Trst prihaja zelo zanesljivo poročilo, da je neka bolgarska torpedovka potopila turško vojno ladjo »Hamidie«, ki je križarila pred Varo. Ladja »Hamidie« je ena najmodernejših turških ladij in je bila zgrajena na Nemškem, oziroma kupljena od Nemčije ter je igrala še pred par dnevi veliko vlogo v bojih pri Čataldži, kakor je znano tudi našim čitateljem.

Kritičen dan.

Pod tem naslovom z dostavkom: »Povečana napetost z Rusijo« poroča včerajšnja večerna številka »Zeit« iz posebnih budimpeštanskih krogov doslovno sledeče:

»V tem kritičnem tednu se more smatrati današnji dan (t. j. 21. t. m.) za posebno kritičen. Skoro bi se lahko reklo, da se je čez noč situacija popolnoma spreobrnila. Med tem, ko se pogajanja s Srbijo, od koder se je zdelo, da najbolj grozi vojna nevarnost, razvijajo precej ugodno, se je naše razmerje z Rusijo bistveno poslabšalo. Krinke so padle, prijateljska zadržila g. Sazonova so se v očigledni resnosti situacije izkazala kot hlinjenje. Varajoča igra med oficalno mirovno in poloficialno ter neoficialno vojno politiko je razkrinkana.

Gotovo je, da ruski poslanik v Belgradu slej kot prej ne dela samo proti nam, marveč da to dela s privoljenjem svoje vlade. G. Hartwig konterkartira vsa naša podvzeta v

Belgradu. Srbska vlada sama na sebi bi bila dostopna pametnemu presojanju. Dokler govori naš poslanik, g. Ugron, sam s srbskim ministrskim predsednikom Pasičem, se pogajanja razvijajo popolnoma zadovoljivo. Potem pa vedno zopet poseže g. Hartwig vmes in se mu posreči pregovoriti srbsko vlado, da naj se ne uda. Tako je bilo tudi pri izdaji demarši, ki jo je podvzel g. Ugron pri g. Pasiču. Posledica tega je, da stojimo s Srbijo, ko smo že napravili začetek za edinstvo, zopet tam, kjer smo stali začetkom tega tedna. Razloček je samo ta, da sedaj vemo za vzrok tega odpora Srbov. Ne v Belgradu, marveč v Petrogradu je iskati nasprotnika vseh mirovnih stremljenj naše vlade.

Ta ne ravno razveseljujoča vest se je raznesla tekom današnjega dopoldneva v poučenih političnih krogih. Tudi cesar se je bač izrazil danes napram osebam, ki jih je sprejel, zelo resno.

Vest o poostrenju situacije je prodrla tudi v kroge delegatov. Tu pa se kolportira še ne kontrolirana vest, da poskuša Rusija zbliznanje z Rumunsko in da obljubljuje Rumunski v slučaju, da pristopi k tripelententi Bukovino in Erdeljsko. Vest je pač v tej deciderani obliki težko resnična. Da se pa kolportira in da se ji verjame v krogih delegatov, je treba vendar tu omeniti kot simptom obstoječih razmer.

Bolgari pri Čataldži.

Znameniti angleški vojni poročevalec Bartlett je bil v nedeljo in v ponedeljek očividec bojev med Bolgari in med Turki pri Čataldži. »Daily Telegraph« je poslal dve brzojavki, a druga, oddana 18. novembra je prišla prej v London, kakor prva. Glasi se:

Danes ob 5. zjutraj ni bilo na celi fronti bitke slišati ne enega strela. Ta tihota je trajala več ur. Zdelo se je, kakor da je bilo naenkrat konec vojne. Toda iz Hademkija došel orožnik mi je prinesel povelje, da moram nemudoma oditi v Carigrad. Rekel mi je, da se začne turška armada vsak čas lahko umikati, zakaj ponoči da se je zgodila še druga nesreča. Drugih pojasnil mi ni mogel dati.

Namesto da bi se bil vrnil v Carigrad, sem šel novič na bojišče.

LISTEK.

Sapho.

Slike iz pariškega življenja.

Francoski spisal Alphonse Daudet.

Prevel Oton Župančič.

(Dalje.)

»Fani... Odpovala bova.«

Najprej je mislila, da se šali, da bi jo izkušal. Toda čisto natančne podrobnosti, ki jih je začel praviti, so jo hitro prepričale o nasprotnem. V Arici je bilo mesto izpraznjeno; on da bo prošil za to službo. Stvar bo trajala približno štirinajst dni, torej bosta prav zložno lahko pripravila svoje stvari...

»In kaj bo s tvojo ženitvijo?«

»Ne črni mi več o tem... kar je, to je, in se ne da več popraviti... Dobro vem, da je vsega konec, od tebe se ne morem več odtrgati.«

»Revček ubogi!« je spregovorila z ožgno, nekoliko prezirno milino. Nato je dvakrat, trikrat puhnila dim in pristavila:

»Ali je daleč ta dežela, ki o njej govoriš?«

»Arica?... zelo daleč... na Peruanskem...« Potem pa čisto potihem:

»Tja ne more tvoji Flamant za teboj...«

Zamišljena in kakor v sanjah je sedela, zavita v tobakov dim. On jo je držal za roko, jo božal po golem laktu; enakomerno šumenje snega tajačočega, zunaj okoli male hišice, ga je uspavalo, zaprl je oči in se je polagoma pogrezal v blato.

XV.

Ves vznemirjen, kakor v mrzlici, v mislih že na parniku in na morju, kakor vsi, ki se odpravljajo na daljno pot, je Gaussin še dva dni v Marseillu, in pričakuje Fani, da bi se z njo vkrcal. Vse je pripravljeno, za prostore je že poskrbel: dve kabini prvega razreda za ariškega podkonzula, ki potuje s svojimi sva-kinjo; in on koraka po hotelski sobi sem in tja, ves koprneč v dvojnem pričakovanju: svoje metrese in odhoda ladje.

Mora letati po sobi in se pregibati na mestu, ker si ne upa na cesto. Ulice se boji kakor zločinec, kakor begun, marselske ulice, mrgoleče in bučne, kjer se lahko prikaže vsak hip izza vsakega ogla njegov oče, ali stari Bouchereau: kar po rami bi ga potapljal, ga prijel in odvedel nazaj.

Zapre se, je v svoji sobi, niti k table d'ôte ne gre, čita, a oči ne slede, vrže se na posteljo in se kratkočasi med svojo nemirno siesto s »Potomom La Pérouse« in »Smrtjo kapitana Cooka«, ki visita na steni, vsa pikasta od muh; potem sloni ure in ure na lesenem, črvojednem

balkonu, za rumeno zaveso, ki je vsa z zaplatami prekrpana, kakor jadro ribiške ladje.

Njegov hotel, »Hotel pri mladem Anaharsidu«, katerega v naslovniku slučajno najdeno ime ga je zapeljalo, ko je določal, kje se s Fani sestane, je stara, ne kdovekako sijajno opremljena, tudi ne posebno snažna gostilna; a gleda na luko in morje in na pot. In pod oknom papige, kakaduji, ptici z južnih otokov s svojim neprestanim cvrčanjem, pod milim nebom razstavljena štacuna ptičarja, čigar visoko zložene kletke pozdravljajo vsako jutro mladi dan s pragozdnim vriščem, ki ga, čim bolj se dani, tembolj preglušuje ropot dela v luki, ki se ravna po velikem zvonu cerkve Notre - Dame de la Garde.

Zmeden dirndaj kletvin v vseh mogočih jezikih, kričanje mornarjev, težakov in školjkarjev, in vmes razbijanje kladih z ladjedelnice, rožljanje žrjavov, zvonko odmevanje tehnic zadevajočih se s svojimi skodelicami ob tlak, zvonci na krovu, žvižganje strojev, enakomerni šum sesal, pluskanje vode, sikanje sopara, ves ta trušč s podvojeno silo odbija kipeče morje, odkoder se dviga od časa do časa hrupavo rjovenje, sopihanje morske pošasti — velikanskega prekomorskega parnika, ki je odrinil na široko morje.

Pa tudi duh spominja daljnih dežel, nabrežij, ki so še bolj solnčna, še bolj vroča, nego je to-le; santa-

lov, kampečev les, ki ga razkladajo, limone, oranže, pistacije, bob, arahide, vsa ta ostra vonjava se dviga in vstaja, kakor eksotični vrtinci prahu v ozračje, prenasličeno s slano vodo, žganimi zelišči, kadečimi se toliččami Cook - housea.

Proti večeru se ta hrup poleže, gosti, težki vzduh pade k tlom in se razpuhti; Jean, ki ga je mrak pomiril, je potegnil zastore kvišku ter se zazrl v črni, spavajoči pristan pod križajočimi se jambori in prečnimi drogji, prepetimi vrvmi in lestvami; tišino trga samo pluskanje vesla, iz dalje lavež ribarskega psa, in široko, čisto široko naokrog meče planierski svetilnik v presledkih dolge runde ali bele žarke, ki sekajo nočne sence in kažejo v bliskovitem pošviganju obrise otokov, utrd in kleči. In ta žareči pogled, ki vodi na tisočero življenj tam na obzorju, je tudi pot, ki ga vabi in mu daje znamenja, ga kliče z glasom vetra, z bučanjem širnega morja in predirljivimi žvižgi parnika, ki stoka in sopiha neprestano na istem mestu.

Se štirindvajset ur pričakovanja: Fani ne more priti pred nedeljo. Te tri dneve, za katere je prišel prežgodi na sestanek, bi bil moral preživeti pri svojih, moral bi jih bil posvetiti svojim dragim, ki jih sedaj bogve koliko let ne bo videl. Ali celo nikdar več; toda takoj tisti večer, ko je prišel v Cast-let, in je oče izvedel, da je Jean svojo zaroko razdril, in je tudi slutil, kaj je temu

vzrok, sta imela oče in sin hud, strašen razgovor.

Kaj smo pravzaprav mi, kaj naša najvažnejša, srcu najbližja čustva, če udari srd med dvoje bitij iste krvi in istega mesa, in iztrga in raznese vso njih milino, vse prirodne, tako globoko vkoreninjenosti občutke s slopo, neodoljivo silo, kakor kitajski tajfun, ki se ga najbolj utrjeni mornarji ne upajo spominjati in pravijo s prebledelim licem: »Ne govorimo o tem...«

Nikdar ne bo govoril o tem, ali pomnil bo svoj živ dan strašni prizor na casteletski terasi, kjer mu je tekla srečna mladost, pred tem jasnim, pokojnim obzorjem, pred temi smrekami, mirtami in cipresami, ki so obkrožale nepremične, zgražaje se, očetovo kletve. Vedno mu bo ostal pred očmi visoki stavec s krčevito drhtečimi ustnicami, ki je stopil proti njemu s sovraštvom na ustnicah, s sovraštvom v očeh, in izrekel besede, ki jih ni mogoče odpustiti, podoč ga od hiše v nečast in sramoto: »Pojdi, le pojdi s svojo vlačugo; za nas si mrtev!...« In mali sestrici, ki zažene rika, se plazita po kolenih po terasi, in prosita milosti za svojega velikega brata... In Divona, vsa blede, ki ga ne pogleda, mu ne reče niti besede za slovo... In tam zgoraj, za oknom, izprašuje bolnica s svojim milim, preplašenim obrazom, zakaj ves ta hrup in kako da njen Jean tako naglo odhaja, in je niti ne poljubi. (Dalje prihodnje.)

Ko sem se približal bojnemu polju, sem zaslišal grmenje topov. Prej ga nisem mogel slišati, ker je divjal nasproten veter.

Prišedi na griče, pred katerimi je bila armada, nisem v začetku mogel ničesar razločiti, ker je megla zakrivala vojaštvo. Ni se videlo niti dima šrapnelov, ki so razpokali na vseh straneh, samo rdeči blisk pri eksploziji se je razločil.

Ko se je megla razgrnila, sem mogel zapaziti, kake spremembe v pozicijah so se zgodile ponoči. Vse utrdbe, ki stoje v ospredju in tvorijo skrajno obrambo centra linije pri Cataldži, so padle Bolgarom v roke. Bolgari niso koncentrirali svoje artilerije na sovražnika, marveč so od zavzetih pozicij obsipali s točo šrapnelov obrambno četo pri Hademkiju in na levem turškem krilu.

Kmalu potem mi je neki oficir povedal, kaj se je zgodilo. Ob 1. uri jutraj so Bolgari koncentrirali svojo infanterijo proti prednjim utrdbam in začeli naskok, ki je imel odločilen uspeh, zakaj po trideset ure trajajočem srčitem boju z bajoneti so zavzeli vse utrdbe. To je bila tista nesreča, ki jo je bil omenil orožnik.

Bolgari stoje zdaj na gričih, kjer se nahajajo glavne obrambne linije turške in so v položaju, da se lotijo turškega središča pri Hademkiju. A kar je še huje od tega, je to, da Bolgari lahko obidejo levo krilo turških pozicij.

Zavzemši predne utrdbe, so Bolgari ves ponedeljek posvetili strahovitemu bombardiranju drugih turških utrdb. Vrh tega so, z namenom, demoralizirati turško vojaštvo, streljali tudi na polje, kjer so bili razpostavljeni Turki. V prvih jutrajnjih urah ni imelo to uspeha zaradi megle, a pozneje je postalo streljanje precizno in je imelo strašne uspehe pri prvem voju turške armade.

En oddelek za drugim je zapustil bojno linijo in hitel, da se spravi na varno. Nihče ni skušal vojske zadržati in kmalu so se začeli celi bataljoni umikati in skoro na to se je zdelo, da zbeži cel voj v popolnem neredu.

Vse jutro je turška artilerija le redkoma odgovarjala na sovražnikovo streljanje, morda ker ni hotela izdati svojih pozicij, morda tudi, ker ni imela dosti municije.

Kaže se, da so bili boji v nedeljo in v ponedeljek.

Na levem krilu, kjer je bil boj še huši, so Bolgari zavzeli pozicijo pod griči, ki leže južno od Cataldže. V nedeljo jutraj so začeli predne turške utrdbe strahovito obstreljevati, a niso mogli Turkom storiti posebne škode. Pozicija bolgarske artilerije v dolinici Hademkiju ni lahka, kajti izpostavljena je ognju turške artilerije, ki je nameščena na višjem terenu. Zaradi tega so Bolgari svojo artilerijo umaknili iz večine dolinice na pozicije, ki jih je že prej zavzemala.

Veličina Bolgarske.

Pod tem naslovom piše najuglednejši angleški list »Times«:

»Ena najznamenitějšíh črt v tej znameniti vojni je tajnost, s katero se vodijo vojne operacije.

Nihče, razen onih, ki so v vojni, ne ve, kaj se je doslej zgodilo in kaj se godi sedaj. Samo eno se ve, da balkanski narodi zmagojejo.

In zdi se, da je samo to, za kar se prebivalstvo zanima, da izve.

Celo tisti, ki so sami udeleženi pri spopadih in bitkah, ne vedo drugega, kakor kar se je zgodilo v njihovem lastnem oddelku.

Prebivalstvo je zadržalo vse svoje osebne in domače interese. Vse je v skrbeh samo za uspešni izid narodne akcije. Vojna uprava ne izdaje nobenih obvestil o izgubah, nobenih znanjankov o mrtvih in ranjenih.

Vsak Bolgar ima vsaj enega, ako ne več svojih bližnjih in ognju, toda nihče ne zahteva, da bi mu dali o sorodnikih izvestja, nihče se ne pritožuje, da se takšna izvestja ne dajejo.

Spoznal sem Bolgara, ki ima v armadi tri brate. Eden izmed bratov je general, ali ta ne ve, kje se nahajata brata, ali sta živa, ali mrtva.

Kamorkoli stopite, nikjer ne vidite življenja.

Polja so opuščena, vasi so prazne, prazna so mesta. Več kakor polovica prodajalen je zaprtih. V hotelih in kavarnah je malo služinčadi, a še to so tuji.

V brivnicah vam strežejo dečki. Na ulicah vidite semtertja kakega izvoščaka - starca. Na kolodvorih ni vratarjev. Nobenih drugih vlakov ni opaziti, kakor brezkončne procesije vojnih vlakov, ki vozijo vojske, municijo in živila.

Železniške postaje so se izpremenile v taborišča. Vsi potniki so oboroženi. Vsi, ki so sposobni nositi orožje, so poklicani pod orožje in sedaj se vojaška uprava že pripravlja, da pokliče na bojišče 16 do 17letne mladeniče.

Nihče ne ve, kam bo odšel, nikomur ni znano, kam je kdo odšel.

Zelo malo pisem so prepustili skozi fronto, a še na teh ni označen niti kraj, niti datum.

Samo ob obmejnih točkah pri Jambolu in Mustafi paši lahko človek opazuje življenje naroda, ki je tu zbran iz vseh krajev in kotov Bolgarske.

Človek se enostavno ne more načuditi, kako je mogoče, da je na svetu toliko volov in bivolv.

Ves dan in dan za dnevom stopajo brezkončne procesije preko zgodovinskega mostu pri Mustafi paši; most je zgradil sultan Sulejman kot glavno pot na zapad, a sedaj služi za izhod na iztok.

Tisoč in tisoč ljudi, vozovi streljiva, topov in živih izginjajo za vrstami gomil v globoko molččnost...

Se bolj se začudite, če opazujete ranjence.

Večino teh morajo prepeljati od fronte do železnice na volovskih vozovih, ki se komaj gibljejo, ko se pomijejo po cestah, kakršnih si mi v Angliji niti predstavljati ne moremo. Ob deževnem vremenu tvorijo te ceste pravcata blatna jezera, v kateri se vozovi ugrezajo do osi, ob lepem vremenu pa so te ceste zavite v oblake prahu.

Lahko ranjeni, zlasti oni, ki so ranjeni na rokah, stopajo kraj vozov, v katerih težko ranjeni tovariši leže na slami.

To, kar me najbolj preseneča, je, da ne slišim nikjer vzdihovanja in jecanja.

Ti bolgarski kmetje imajo v sebi mnogo stojičizma iztočnih narodov. Samo, ko prispo v dolino reke Marice — s temi potujem tudi jaz — in ko zaduhte vonj bližnje vode, takrat dvignejo glave, oči se jim zaiskre in kak usmiljeni samaritan jim prinese iz struge čašo žolte vode.

Bil sem tudi v bolnišnici sami. Da so bili boji strahoviti, to se opazi na ranjenih samih. Videl sem tam vsake vrste ran: od krogel, od granat, od bajonetov, od sabelj.

Videl sem Bolgara, ki je ranjen v glavo. Ko je prišel k njemu zdravnik, mu je nekaj zašepetal na uho. »Rad bi vedel,« mi je tolmačil zdravnik, »kdaj bo zopet sposoben, da se vrne v bojno vrsto. Siromak ne ve, da mu v sosednji sobi leži ranjen tudi sin.

V dvorani, kjer se izvršujejo operacije, sem spoznal mladega Srba.

Na pol leže, na pol sede je opazoval kirurga, ki se je pripravljala, da mu amputira nogo. Še enkrat je zdravnik preiskal nogo, potem pa je glasno šepnil: »Brez vsake nade!« Toda mladi Srbi je ostal docela miren in prosil samo, da mu dajo smotko.

Videl sem mladega bolgarskega častnika, ki je imel 13 ran. Prišla ga je obiskat njegova mati.

Sedla je ob posteli brez solza v oči, nema od bolesti ter mirno gledala, kako so sestre prevezavale strašne rane njenega sina. Rekli so mi, da je to vdova, ki ima še dva sina na bojišču.

Ko pišem te - le vrstice, čujem pesmi novih tisočev Bolgarov in Makedoncev, ki hite na bojišče...

Iskrene bratske besede.

Prof. Ant. Bezenšek.

Ali stoj trdo,
ali begaj na brdo!

Bolg. narodna poslovice.

V celi sedanji vojni so pokazali Bolgari, da znajo trdo stati. A takih, ki bi se ne znali trdo držati, ne potrebujejo v svojih junaških redovih. Taki so v redovih protivnikov.

»Trd bodi, neizprošen, mož jeklen!« pravi tudi znani naš slovenski pesnik. To je jako lep svet, lepo načelo, ki se pa žalibog pri nas Slovencih ne čista dovolj.

Pred dvema letoma je bival bivši minister in sedanji predsednik Narodnega Sboranja g. dr. Stojan Danev s svojo rodobno na našem krasnem Bledu na letovišču.

To je isti Danev, ki je bival ravnokar v važni misli na Dunaju in Budimpešti.

Ko se je bil vrnil z Bleda v Sofijo, srečala sva se v knjigarni Čipevej. Precej me nagovoril in začne pripovedovati o krasoti tega kraja in ves navdušen hvali **blago slovensko ljudstvo** na Bledu in v celi okolici, koder je potoval. Reče mi: »Kako je vrolo, in blagosrčno vaše slovensko ljudstvo; samo, da je mehko — premehko.«

Bolgarski državnik je imel prav. Mi smo premehki, ta črta v naši naravi je podedovana od naših dedov in pradedov, kateri so bili trpini in tlačani oholih nemških vitezov. A še naši očetje in mi sami stojimo vedno pod vplivom oholih in predrznih Nemcev in Italijanov, kateri nas smatrajo kot »inferiorno raso«. A kmalu — ko se zdani na Balkanu, bodo gledali na nas kot nevarne tekmece, in bodo postali vsled tega še predrznejši sproti nam.

Dobro bi torej bilo, ako bi mi uvaževali gornji lep nasvet našega pesnika, in ako bi premišljevali o iskreno izraženem mnenju velečlenjenega bolgarskega državnika in velikega prijatelja Slovencev in sploh Slovanov.

Ravnokar čitam v listu »Bizarrija« glasilu rusofilske stranke Daneva, Ljudskanova in dr.) (dne 16. t. m.) uvodni članek, pisan od prof. Vladislava Šaka, bivšega mojega tovariša, zdaj dopisnika lista »Česke slova«, z bojnega polja.

Tam nahajam nekatere ideje in nasvete, kateri so sicer v prvi vrsti Čehom namenjeni, a bi mogli »mutatis mutandis« veljati tudi za Slovence.

Predvsem pa naj povem, da pisatelj onega članka nikakor ne spada k mehkornim možem, in je prav zaradi svoje iskrenosti in trde značajnosti moral že v življenju marsikaj prestati.

A svet, ki pride od brata je vedno treba ceniti.

»Omnia probate, et qual bona tenete« (Poskušajte vse, in kar je dobro zadržite) to je znano krščansko vodilo.

»Pridite sem — piše prof. Šak med drugim — in učite se!

Tukaj je resničen demokratičen. V njem je moč, v njem je zalag močne bodoče velike Bolgarije. Ovčar in učenjak, vsi so tukaj ravni, vsi so samo Bolgari. Oni so pravi Slovan, kateri ne trobijo o slovansku samo pri bogato obloženih mišah, pri polnih kozarcih v milo donečih zdravnicah in gladkih »govorancijah«.

Tukaj so narodnjaki v pravem pomenu besede.

Toliko v preudarek.

»Sapientia sate«, ali kakor se pravi po ruski: »umnomu, malo dovoljejet.«

Črnogorske vesti.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinje, 18. novembra.

Turški poskus vzeti Črnogorcem Meduo.

Včeraj smo poročali, da so kolone desnega krila generala Mitra Martinovića zavzele S. Giovanni di Medua in da se je sovražnik iz tega mesta umaknil v smeri proti Lješju. Kot javlja danes popoldne brzojavka, so poskušali včeraj, 17. t. m. Turki, pojačeni s četami iz Lješja in Skadra, da zavzamejo zopet pozicije nad S. Giovanni di Medua. Okoli polnočnega je napadla ta sovražna sila črnogorske predstraže, da iztrga izgubljeno lukko iz črnogorskih rok. Napad je bil silen. Turki so napadli tudi z artilerijo in sicer z dveh strani: z Lješja in z brega Drina. Streljanje iz pušk in mitraljev je trajalo nekoliko ur. Naenkrat razobesijo Turki bele zastave z namenom, da prevzamejo, in v nekoliko se juri je to tudi posrečilo. Črnogorska vojska je mislila, da se hoče neprijatelj udati; toda ker ve iz skušnje, da mu ni mnogo zaupati, je čakala pripravljena za borbo. Ko so Turki izpalili, so jih Črnogorci pokosili, kot pravi uradna brzojavka, da so prve vrste popadale kot snopje in da se niso ustavili prav do Lješja. Imeli so mnogo mrtvih in ranjenih. Črnogorske izgube so relativno majhne, a njihovo število se ne objavlja. — Ista brzojavka naznanja k sklepu skorajšen napad na Lješ.

Črnogorski »Rdeči križ«.

Od vseh strani sveta dohajajo prispevki za črnogorski »Rdeči križ«. Ni je menda dežele, ki bi ne prispevala za pomoč ranjenecem. Povsod se najdejo človekoljubne duše, povsod prijatelji junaških borilcev. Doslej se je nabralo 188.913 K 08 vin. Res je na prvi pogled ta vsota velikanška, toda velikanski so tudi izdatki »Rdečega križa«. Število ranjenecem je veliko, ne samo črnogorskih, nego tudi turških, za katere mora ravno tako kot za svoje skrbeti Črna gora, oziroma njen »Rdeči križ«. Zdravila, hrana, postrežba, prevoz ranjenecem v bolnice in odtod domov ali nazaj na bojno polje, obleka in obuvala in na stotine drugih znatnih izdatkov, za vse to mora skrbeti »Rdeči križ«. Upravičeno se pričakuje, da se prispevki zanj ne bodo zmanjšali, nego še povečali.

Vzroki turških porazov.

Vzroke turških porazov je razrešil dobro in hitro častnik, ki se je baje udeležil poslednjih bojev pri Lile Burgasu na turški strani: Francoški topovi so, s katerimi dosega Bolgari svoje zmage, svoj hitri in odločni postop proti Carigradu. Da je bil to nemški častnik, ki se je tako izrazil o slovanskih zmagah, niti omenjati ni treba. Kako naj bi Slovan, po nemškem naziranju, z lastno inteligenco, z lastnim delom kaj tako

izvrstnega dosegel? Na severu je nemška kultura, kateri se imajo zahvaliti severni Slovani za svojo visoko kulturno stopinjo, svoj napredek na političnem in kulturnem polju, a na jugu zmagojejo francoski topovi, ki za sabo vlečejo bolgarske vojske, ki izbirajo sami izvrstne pozicije in ki proti sovragu merijo smrtonosne strele! Toda, kje je hrabrost in velika inteligenca bolgarskega naroda, ki je žrtvoval toliko junaških bojevnikov svoji domovini? Toda, pustimo to filozofiranje, ki bi končno dovedlo k uničujoči kritiki druge vojske stranke in njenih instruktorjev, ki so ji — seveda iz razumljivih vzrokov — priporočali topove lastnega izdelka.

Vzroke trajnih turških porazov, vzroke, da je bila cela zahodna turška armada razpršena, je treba iskati drugje. Na prvi površni pogled je to popolno nedostajanje intendantnih naredb. Turška vlada je koncentrirala stotisoče vojakov na bojišču v Traciji in Makedoniji, nikakor pa ni skrbela za to, da bi vojska, ki vrši težko službo, ki se bojuje za domovino, imela kaj jesti. Turška armada nima trena, zalagajo jo le s tem, kar nosijo konji in mežgi na svojih hrbtih. Da je tak primitivni način dovajanja živil v moderni vojski popolnoma nezadosten, je samo ob sebi razumljivo. Nadalje je treba vpoštevati, da so kraji, kjer se vrše krvavi boji in bitke, zelo siromašni. To, kar je prebivalcem, brez razlike vere in narodnosti, pustil absolutistični režim, ni zadoščalo niti za njihovo preživetje, tako da stotisočglava armada ni mogla prav ničesar iz njih iztisniti. Ta armada je bila nakazana edinole na dovoz živil, ki je pa popolnoma odpovedal.

Turška vojska ni imela takoj začetkom vojne dovolj častnikov. »Naši oddelki, broječi 800 mož,« je pravil bivši veliki vezir Ghazi Mukhtar paša, »so imeli komaj 7 častnikov, ko nam je bila vojna napovedana.« Nadaljna napaka, ki so jo Turki napravili, je bila uvrstitev krščanskih vojakov v mohamedanske polke. Turški vojaški krogi so upali — najbrže na nasvet svojih učiteljev — da bodo mase mohamedanske vojske ustrašile krščanske vojske. Kristjani pa, ki stoletja niso bili navajeni vojaške službe, so dajali s svojim obnašanjem slab vzgled mohamedancem, da, zavzeli so se čestokrat s sovražnikom proti lastni vojski. Zakaj so tako postopali, se ne da popisati s kratkimi besedami — mogoče je le reči, da to postopanje ni okrepilo samozavesti turške vojske. V turških krogih naglašajo tudi to okoliščino, da so bile ceste vsled slabega vremena nedostopne in da v več krajih ni dovolj komunikacij; vsled tega je trpel tudi ordonančna služba in poveljniki posameznih armad niso mogli s potrebno hitrostjo razpošiljati svojih ukazov oddaljenim oddelkom. Končno zavračajo vladajoči turški krogi glavno krivdo današnjih porazov na račun Mladoturkov, ki so mnogo starih, zaslužnih častnikov brez povoda spodili iz služb in uvedli v armado korupcijo in politiko. »V prejšnjih časih,« je pravil omenjeni stari bojevnik, »so se bavili naši častniki edinole z vojaško službo, dočim je naše mlado častništvo, ki je prišlo iz vojaških šol, hotelo posnemati častnike v Berlinu; po obveznih vajah so dali sablje v nožnico, njihovo delo je bilo končano.«

To vse je sicer žalostno, morda tudi resničen zagovor, ki ga Turki navajajo za svoje poraze — pri tem pa pozabljajo pravih vzrokov, ki so končno dali smrtni udarec turškemu gospodstvu v Evropi. Predvsem se je treba spomniti, kako je bila Turčija ustanovljena. Divje tolpe Turkomanov so se privalele v Evropo ter z mečem in ognjem ustanavljali svoje gospodarstvo — tam, kamor so stopila kopita njihovih konj, konec je bil blagobitju in svobodi, rodovitni kraji so se izpremenili v puščavo. Ostanki krščanskega prebivalstva so ječali v suženjstvu pod težko pestjo divjega Turčina, ki je je izsesaval, ne da bi sam kaj delal. V lenuharenju in uživanju se je manjšala njegova sila in v domišljiji, da ostane njegovo gospodstvo na veke, se Turek ni brigal za vzgojo svoje rodine. Med krščanskim ljudstvom je pa še nadalje živel spomin na izgubljeno zlato svobodo, in kdorkoli je mogel, je zgrabil za orožje proti svojemu krvnemu gospodu. Že od narave obdarjen z večjo inteligenco, je kmalu v vsaki smeri nadkrilil Turka. Ustanavljal je šole, v katerih se je mladina seznanjala z zgodovino svojega naroda in z zahodno kulturo.

Turek pa tega ni vpošteval, zastareli predpisi korana so mu predstavljevali alfo in omego vse izobrazbe. Hodže in ulemi, ki so sami popolnoma neizobraženi, so vzdrževali ljudstvo v vedni temi ter mu z verskim fanatizmom vzeli naposled poslednje ostanke duševne svežosti in moči. In zdaj je nastala katastrofa, ki so jo že zdavnaj prorokovali.

Večji izobrazbi, večji inteligenci krščanskih narodov, ki jih rodi ljubezen do domovine, ljubezen do rodni bratov v boj, se ni mogla upirati surova sila neizobraženih mas, četudi bi se te morda bolj junaško bile. Vzvišene ljubezni do domovine ni moglo nadomestiti navadno povelje za boj, povelje, ki se da ljudem, ki niti ne vedo, čemu naj se bojujejo, in katerim je narodna zavest popolnoma neznan cilj. Pet stoletij je vladal Turek v Evropi, 500 let za vedno izgubljenega napredka in dela. Vsled tega ne bo nihče žaloval nad — porazom Turčije.

Štajersko.

Šoštanj. Tukaj je umrl dne 19. novembra gosp. Mihael Tajnik. Za pokojnim žaluje vsa Saleška dolina. Bil je dolgoletni župan in častni občan velike okoliške občine, nad četrto stoletje od okrajnega in krajnega šolskega sveta. Prvobornitelj narodne zavesti v Saleški dolini, ud in ustanovitelj vseh tukajšnjih narodnih društev. Vzor slovenskemu očetu in narodnjaku bodi zemljica lahka!

Slov. Bistrica. V soboto, dne 16. novembra zvečer se je vršil v hotelu »Avstrija« ustanovni občni zbor slovenjebistriškega »Pipca«. Zborovanja so se udeležili tudi zastopniki, oziroma zastopnice bratskih klubov v Mariboru in v Ptuj v častnem številu. Dr. Ravnik je v imenu pripravljalnega odbora iskreno pozdravil vse goste in domače »pipčarje«, ter poudarjal, da je bilo kljub že obstoječim društvom v Slov. Bistrici potrebno ustanoviti še »Pipca«, ki bo nekaka temeljna organizacija vsega nadaljnjega narodnega dela za napredek slovenskega življa v celem slovenjebistriškem okraju. V imenu mariborskega »Pipca« je v jednatih besedah pozdravil novoustanovljeni bratski klub brat Pranhart, v imenu ptujskega »Pipca« pa oče ptujskih pipčarjev brat Sagadin. Po končanih volitvah je predsednik slovenjebistriških pipčarjev brat dr. Ravnik s svojim navdušenim govorom izzval živahno debato, v katero so posegli bratje Sagadin, Starovašnik in Pranhart. Iz taktičnih razlogov te debate ne bomo objavljali, konstatirati hočemo samo to, da je bila debata stvarna, resna in važna, dokaz, da je pipčarska misel vredna največjega pospeševanja. Po oficijalnem delu se je začela živahna zabava. Sodni dvor je imel obilo opravka, ker je klubov pravnik vložil celo vrsto obtožb radi prestopka klubovih pravil. Na zatožni klopi je sedel celo novoizvoljeni prezident tukajšnjih pipčarjev, ki je bil kljub spretnim besedam zagovornika obsojen na 50 vin. denarne globe. Tudi »pipčarke« iz Ptuja so bile izpostavljene strogim pogledom visokega »pipčarskega« sodnega dvora. Na ustanovnem občnem zboru »Pipca« se je sprožila marsikaka ideja. Odbor nam je za porok za to, da se bodo te misli izpremenile tudi v dejanja.

Iz Laškega trga. Kakor smo že poročali, priredita tukajšnje »Bratno društvo« in »Ciril-Metodova podružnica« veliko ljudsko veselico v prid novoustanovljeni šolski kuhinji za revne otroke na tukajšnji slovenski šoli. Kdor pozna naše razmere, ta ve, kolikakega pomena bo taka kuhinja za slovenski naraščaj. Na tukajšnji nemški šoli, ki jo obiskuje trideset slovenskih otrok, obstoji šolska kuhinja že dolgo časa in le temu dejstvu se ima zahvaliti šola za svoj obstoj. Naš okoliški kmet, ki je sicer v srcu naroden, pošilja svoje otroke v nemško šolo, in če ga vprašaj zakaj, vam odgovori, zato, ker dajejo otrokom kosilo, pri vas morajo pa stradati. Res je bilo dosedaj, da so otroci na slovenski šoli morali večkrat biti zadovoljni s samim kruhom, ker toplega kosila se jim ni moglo nuditi. Sedaj pa se je temu odpomoglo in ustanovila se je od združenih Slovencev šolska kuhinja, za katero se bodo morale največ žrtvovati naše narodne dame. Zato tem potom trkam na srca vseh zavednih Laščanov, kakor tudi Celjanov, Zalcjanov, Trboveljčanov in vseh drugih Slovencev iz bližnje in daljne okolice, da obiščejo v kar največjem številu našo prireditve, ki bo nudila v vsakem oziru obilo užitka. Iz posebne prijaznosti sodeluje odlični pevski kvartet: gg. prof. dr. Kozina, Potočnik, Kragelj, Vučnik iz Ljubljane. — Torej na prav številno svidenje v ogroženem Laškem trgu.

Št. Vid pri Ptuj. V nedeljo, dne 24. novembra se ustanovi, za ta kraj gotovo preprosta ljudska knjižnica. Ob tej priliki prirede neumorno delavni diletantje iz Ptuja pod vodstvom g. dr. Brunčka v gostilni pri »Pernatu« burki - enodejanski: »Bucik v strahu« in »Raztresenca«. Pri prireditvi sodelujejo tudi ptujski tamburaši. — Občeznana privlačna moč turških diletantov in tamburašev, ter vzvišeni namen prireditve nam daje upati, da se udeležijo prire-

vsak narodno čuteč Slovenec
v okolici.

Obrekovanje kot reklama. Iz
našega lista, da je zgorel del tukaj-
njega »Nemškega doma«. O tem po-
pularno čitamo v graškem »Schuffen-
blattu« (Nemci mu pravijo »Tag-
blatt«) sledeče vrste: »Vprašanje,
kako je ogenj nastal, še ni rešeno. Mi
poznamo sovraštvo naših narodnih
nasprotnikov, pa očitati nočemo ni-
komur ničesar. Znaniti dožene pre-
skava, kaj je s to stvarjo. Vendar
govori toliko znakov za požig, da bo
naš sum prej ko slej resničen. Slo-
venci so se sovražno obnašali pri
tem požaru, še stare bogomolke so
se nam smejale. Slovenci mislijo, da
je s tem požarom uničeno pujsko
nemštvo. Pa motijo se!!! Že prihaja-
jo od vseh strani darovi in naši ro-
jaki nas ne bodo zapustili. »Nemški
dom« v Ptujih bo zopet vstal in bo
trden dokaz nemške zvestobe!« Ra-
dovedni smo, koliko bo med Nemci
bedakov, ki bodo na to hudobnona-
vno reklamo nasledili? Lepo bi že bi-
lo, ko bi mogli Nemci z zavarovalni-
mi in milimi darovi prenoviti tudi
oni stari trakt poslopja, ki je sedaj
pogorel. Torej, »zvesti« Nemci, da-
rujte! Stavbo bo pa izvršil Ornič v
lastni režiji.

Koroško.

Smrt postrežke na cesti. V Be-
laku so našli na cesti pred Mayerje-
vo hišo nezvestnega postrežke Si-
mona Trusta. Poleg njega sta ležala
dva prazna kovčeka, ki jih je nesel
Trust Mayerju. Ko so ga vzdignili,
da bi ga prenesli v bolnišnico, je
Trust umrl. Mož je bil star šele 38
let in je imel srčno napako. Doma je
iz St. Petra na Koroškem.

Okrađen kaplan. V Volšperku je
vlomil neznan vlomilec v župnišče,
in sicer v stanovanje kaplana dr. I.
Dillingerja. Vsa vrata je odprl s po-
narejenimi ključi. V stanovanju je
vlomil v predalo pisalne mize in od-
nesel precejšnjo vsoto denarja.

Posledice stavke v Limercah.
Kakor smo sivočasno poročali, je
izbruhnila letos meseca julija stavka
v žganjarni Fischl v Limercah. Povo-
dom te stavke se je izvršil v Celovcu
shod socijalnih demokratov, ki so se
izrekli solidarne s stavkajočimi. Po
shodu je šla množica — okrog 100
ljudi — pred tovarno, in tam so bila
ob tej priliki razbita nekatera okna
onih delavcev, ki niso hoteli stavka-
ti. Pri tej priliki je aretirala žendar-
merija 8 delavcev. Čez 10 dni pre-
iskovalnega zavora so izpustili te de-
lavce zaradi pomanjkanja dokazov.
Toženi so bili namreč zaradi javne
nasilnosti. Proti 4 delavcem se je
vedla preiskava zaradi prestopka
kolicističnega zakona, češ, da so se
udeležili demonstracije proti delav-
cem in so jih hoteli v vpitju in raz-
grajanjem ostrašiti in pripraviti do
tega, da bi pustili delo. Štirje delavci
so pobegnili, štiri so aretirali. Dva
sta bila oproščena, ker sta dokazala
alibi, dva delavca pa sta bila obsoje-
na vsak na petdnevni zapor. Obsoje-
na sta se pritožila in vzklikno sodišče
jih je oprostilo, ker je vpoštevalo
njun ugovor, da sta se udeležila
spreveda demonstrantov le kot rado-
vedneža in nista imela namena, de-
monstrirati in tudi nista demonstri-
rala. Ker se jima ni moglo dokazati,
da bi bila vpila in razgrajala, jih je
moralo vzklikno sodišče oprostiti.
To je zadnji odmev stavke v Limer-
cah.

Primorsko.

Iz policijske službe. Vodja II.
sekcije pri policijskem ravnanstvu
v Trstu A. Contin in vodja III.
policijskega komisarijata E. Zekely
sta imenovana za višja policijska
svetnika.

Nemška vsiljivost na Goriškem.
Okrajno glavarstvo v Gorici je raz-
poslalo na vsa županstva goriškega
okraja pozive, naj sestavijo imenike
za črno vojno, in sicer za mladeniče,
ki so rojeni leta 1894. Obenem je pri-
ložilo okrajno glavarstvo tudi po-
trebne tiskovine. Te tiskovine pa so
samo nemške. To je že nasilnost na-
pram popolnoma slovenskim obči-
nam. Nekatera županstva so že vrni-
la te samonemške tiskovine in so za-
htevala, če že nima okrajno glav-
arstvo samo slovenskih tiskovin, naj
pošlje vsaj dvojezične. Upamo, da
bodo to storila vsa županstva, kajti
Slovenci na svoji lastni grudi smo
upravičeni, da se z nami postopa kot
z ostalimi državljani, ravno tako, kot
moramo mi enako drugim izpolnje-
vati svoje državljanske dolžnosti.

Neznani vlomilci so vlomili v
krčmo Antona Boltarja v Solkanu,
prevrtili železno blagajno in odnesli
iz nje 50 K.

Zaradi umora so aretirali na
Kojkem delavca Antona Bucunela,
ker je na sumu, da je umoril letos v
mesecu juliju na Ogrskem svojega
sodelavca Ivana Vitija. Bucunel

umor taji in trdi, da je popolnoma
nedolžen.

Manifestacija za balkanske zma-
ge v Dekanih. V Dekanih se je vršil
v nedeljo manifestacijski shod »Politi-
tičnega društva za Hrvate in Sloven-
ce v Istri«. Shod je sklical poslanec
Valentič, ki je nastopil tudi kot glav-
ni govornik in ki je pojasnil razmere
balkanskih narodov pod turškimi jar-
mom in sedaj. Govorila sta tudi go-
vornika občinski tajnik Kerševanija
in predsednik shoda Kosmina. Zboro-
valci so zapeli po shodu »Lepa naša
domovina«, za »Rdeči križ balkan-
skih bratov« pa so nabrali 56 K.

Nov poštni urad se odpre s 1.
decembrom v Marčani pri Vodnjanu
v političnem okraju puljskem.

Na tržaški pošti aretirana Kra-
njska. Včeraj zjutraj so aretirali na
tržaški glavni pošti 19letno služkinjo
Katarino Schwarzovo z Jesenic, pri-
stojno v Bistrici. Schwarzova je
okradla svojo gospodinjico Fürstovo
in pobegnila v Trst. Izvedeli so za
njen poste restante naslov, pod kate-
rim je dobivala pisma v Trst. Na za-
htevo ljubljanskega deželnega sodi-
šča jo je pri izročitvi pisma aretirali
pol i na pošti. Schwarzovo bodo
prepeljali v Ljubljano.

Ponesrečen beg v Ameriko. Vče-
raj so aretirali na krovu ameriškega
parnika »Cesar Franc Josip I.« 41-
letnega E. Tosiča iz Knina, malo,
predno je parnik odplul. Aretacija se
je izvršila na brzozavno ovadbo
kninskih oblasti, ki so javile, da je iz-
vršil Tosič v Kninu umor in da je po-
begnil proti Trstu, od koder name-
rava pobegniti v Ameriko. Tosič je
na policijsko dejanje priznal.

Italijanski konzul v Trstu Galli
je imenovan za italijanskega konzula
v Skadru. Galli je bil konzul v
Tripolisu za časa, ko se je pričela
vojna.

Slovensko izobraževalno in
podporno društvo v Opatiji priredi v
nedeljo 24. novembra ob polu 9. uri
zvečer v gledališki dvorani »Narod-
nega doma« v Voloski drugo pred-
stavo v letošnji sezoni, malomestno
šaljivo igrano »Cigani«. Ker se pa od
raznih strani sliši, da poedine osebe
niso dobile vabila k ti predstavi, na-
znanja se tem potem, da je k pred-
stavam vsakomu dovoljen pristop,
če je dobil vabilo ali ne. — Odbor.

Aretiran odvetniški kandidat. V
Zagrebu so aretirali pri dr. Dečaku
zaposlenega odvetniškega kandidata
dr. Manco Gagliardi. Aretacija se je
izvršila na ovadbo ge. Helene Odil-
lon. Ta mu je namreč izročila po are-
taciji dr. Radvana dve menici za
10.000 K, da bi se uveljavili potrebni
koraki za njegovo oprostitev. Dr. Man-
co Gagliardi pa je menici obdržal za-
se in denar porabil.

Dnevne vesti.

+ **Zopet zaplenjeni!** Snočnja
številko našega lista nam je državno
pravdnštvo zaplenilo zaradi notice
o konzulu Prochaski. Skromna in po-
nižna je bila ta notica; kar smo mi
pisali, to je bilo brati tudi v drugih
listih. Pisala je to »Arbeiter Zeit-
tung«, pisal je to »Piccolo«, pisali so
to še drugi listi, samo da so se vsi
izrazili dosti ostreje, kakor mi. A
samo naš list je bil konfisciran. Kdor
primerja pisavo našega lista bodisi
s pisavo »Arbeiter Zeitung«, ali pa
s pisavo »Reichspost« ta bo pri-
znaval, da pišemo stokrat milejše, tako
milo in obzirno, da se vse in po pra-
viči čudi. Toda mi se zavedamo ve-
likanske važnosti sedanjega časa, ki
postane lahko usoden za naš narod
in zato smo rezervirani do skrajno-
sti. Pa vzlic temu so nas konfiscirali.
Včeraj je to menda storil znani Ne u-
perger. Vzdržimo se za sedaj vsa-
ke dalnje opazke, pride pa dan, ko
bomo izpregovorili o sedanji konfi-
skacijski praksi primerno besedo.

+ **Avstrijska vojna stranka** ima
za svoj glavni glasili »Reichspost«
in »Deutsches Volksblatt«. Kako ta
dva lista hujskata in izživata, to pre-
sega vse meje. Zlasti »Reichspost«
laže, da smrdi do neba. Včeraj je pa
prekosila še samo sebi. V začetku
vojne je imela na bolgarskem bojišču
za poročevalca nekega Wagnerja.
Najprej ga je izdajala za nadpo-
ročnika, potem za poročnika, napo-
sled so drugi spravili na dan, da je
samo rezervni častnik. Ta Wagner
je z bolgarskega bojišča poročal po-
polnoma izmišljene stvari, ki se niso
nikoli zgodile in »Reichspost« je te
laži razširjala nekaj časa po celim
svetu, dokler niso angleški vojni po-
ročevalci teh sleparij razkrili. War-
ner je moral zapustiti bolgarski ta-
bor. »Reichspost« ga je na to posla-
la v Srbijo in ker so ga tam seveda
spodili, je šel v Zemun, od koder pi-
sari o Srbih najgorostnejše ne-
sramnosti. Da te »Reichspost« ne
konfiscirajo, se ne čudimo, ali da slo-
venske delegatje proti temu nevar-
nemu hujskanju ne oglašajo, temu se
je pa res čuditi.

+ **Celovski poslanec Dobernig**
je bil dolgo časa ljut oznanjevalec

boja zoper Madžare, a zdaj se je
spokoril in se zavzema za skupno
vojskovanje Nemcev in Madžarov
proti Slovanom. Tako globoko je pa-
del ta mož, da je zdaj v Pešti pro-
slavljal betyarja Tiszo. S tem je pa
Dobernig le pokazal, da ne vidi dlje,
kakor do konca svojega nosu, kajti
Tiszo drži na krmilu samo sila, na-
rod madžarski pa je v taboru opozi-
cije in neče nič vedeti ne o Tiszi, ne
o njegovem najnovejšem prijatelju
smešnem Dobernigu.

+ **Quod licet Jovi** — — — Ob-
činska sveta v Spletu in Šibeniku
sta se pregrešila proti avstrijski dr-
žavni misli ter bila za kazen razpu-
ščena. Šibeniški in spletski občinski
svet sta zaklicala slavo zmagam bol-
garskih in srbskih junakov, ki so
osvobodili slovenske brate turškega
jarma, Evropo pa očistili turškega
barbarstva... Istega dne, ko je dal-
matinski grof Attems v Zadru pod-
pisoval dekrete o razpustu omenjenih
dveh občinskih svetov, je govoril na
Dunaju na Hauptmannovi slavnosti
avstrijski naučni minister, dr. Hus-
sarek, ter napravil prav isti greh,
kakor dalmatinska dva župana. Re-
kel je med drugim: »Mi Avstriji,
zlasti mi Dunajčanje, se čutimo k
sreči eno z velikim kulturnim življe-
njem naših sosedov, naših »krvnih
prijateljev«, in neločljive so te vezi,
ki vežejo in združujejo duha avstrij-
skega življenja z nemško kulturo.
Predvsem so pa to vezi duha, go-
spoda moja! Nemški duh bo gospo-
daril v Avstriji in avstrijskega duha
bodo vedno razumeli v nemški dr-
žavi.« Dr. Hussarek je navzlic tem
svojim besedam še danes avstrijski
naučni minister. Eno pa je gotovo,
da dr. Hussarek ni govoril v imenu
večine avstrijskih narodov — in d-
nemški duh ne bo nikdar gospodaril
nad avstrijskimi narodi, vsaj nad
slovanskimi ne!

+ **Klerikalci za Arnavte.** Kakor
znano, so največji in najhujši hujška-
či na vojno proti Srbiji nemški kle-
rikalni listi »Reichspost« in »Deut-
sches Volksblatt«. Nemškim kleri-
kalnim listom pa stoji na strani tudi
slovanski klerikalni listi, predvsem
češki »Čech«. Ti klerikalci pravijo,
da so Albanci popolnoma miroljubni,
izobraženi narod, ki stremi po sa-
mostojnosti in katoliškim veroizpo-
vedanju. Opat Helmer v delegaciji
jih je celo proglasil za mučenike! Človeku
se gnusi brati te izrodke
klerikalne žurnalistike. »Čech« je
objavil članek pod naslovom »Alba-
nija pod srbski nož«, v katerem pra-
vi: »Junaki albanski narod naj bi
bil zdaj oropan vsled diktata srbske-
ga svoje samobitnosti in svoje zem-
lje, za katero je prelival svojo juna-
ško kri. Srbi bi radi navzlic vsemu
pravu postopali z Albanijo kakor z
Nabothovim vinogradom ter jo oro-
pali poslednjega njihovega imetka?«
Nato slika ta klerikalni list, kako so
baje Srbi morili in klali Albance.
Klerikalcem seveda tu ne gre za res-
nico, civilizacijo in kulturo, temveč
edinole za katoliško propagando. In
če uvažujemo popolnoma objektivno
poročilo lista »Times«, tedaj vidimo,
da tudi katoliški propagandi v Alba-
niji ne gre pšenica v klasje. »Times«
piše: Albanci ali Arnavti bivajo v
deželi, ki je dozdaj znanstveno le
malo preiskana. Je to široko ozem-
lje vzhodnega Jadranskega obrežja
od Črne gore do mej Grške. Albanci
so degenerirani ostanek antičnega
naroda Ilircev. Danes nimajo niti
skupne narodnosti, niti jezika, niti ve-
re. Grška statistika trdi, da zna le
47 tisoč Albancev albansko. Veroiz-
povedanja so tu vsa zastopana, naj-
več pa mohamedansko in pravoslav-
no — ostali Albanci so glede vere
precej omahljivi, njim je vseeno kr-
ščanstvo ali islam. Večinoma so pa-
stirji. Značaj njihov je divji, skoro
vsi so okrutni tatovi in morilci. V
sedanji vojni so izvrševali najhujše
okrutnosti, in to tudi napram svojim
— dobrotnikom. Tako so umorili tu-
di katoliškega duhovnika, ki je bil v
službi »Rdečega križa«. V bolnišni-
cah so ranjeni Arnavti strah vsem
zdravnikom in strežnicam. Če ima-
jo priložnost, ubijejo ali vsaj ranijo tudi
onega, ki jim hoče pomagati. — In
za take ljudi se navdušujejo klerikal-
ci v Avstriji. Naši klerikalci so seve-
da kar čez noč postali najboljši pri-
jatelji jugoslovanskih narodov na
Balkanu ter so v znak tega prijatelj-
stva glasovali v delegacijah za voj-
ne kredite.

+ **Večja atrakcija.** V delega-
cijah je skupni finančni minister vitez
Bilinski, govoreč o Bosni, med dru-
gim tudi izjavil, da bo treba vzpriči
velikih vojaških uspehov Srbije v
balkanski vojni, Bosno tako dobro
upravljati, da bo Bosna za Srbe tvo-
rila v primeri s kraljevino Srbijo
»večjo atrakcijo«, večjo privlačno-
silo. K tej izjavi ministra Bilinskega
pripominja »Die Zeit«: »V čem so
Srbi v kraljevini kljub njihovi gospo-
darski in kulturni zaostalosti na bol-
jšem kakor naši Srbi?« Odgovor leži
na dlan! Srbi so docela demokrati-
čen narod, ki nima ne grofov, ne ba-

ronov, ne vitezov, in kraljevina Sr-
bija je pri vseh svojih drugih napa-
kah država, v kateri se vlada v stro-
go demokratičnem smislu in ki ne
pozna nobenih predpravil rojstva in
nobene birokratskega čina. V kra-
levini Srbiji lahko vsak kmetski sin,
ako razpolaga s primerno sposobno-
stjo in izobrazbo, doseže najvišja me-
sta v vladi in upravi države. Našim
Srbom je ta najvišji cilj častihlepnos-
ti, ravno najbolj sposobnim in naj-
bolj kulturnim članom tega demo-
kratskega naroda načeloma skoro
popolnoma odvzet... V Friedjungo-
vem procesu smo imeli na Dunaju
priliko, občudovati izredno politično
nadarjenost naših Srbov in Hrvatov.
In vendar si tak Srb ali Hrvat pri nas
v našem javnem življenju ne more
poboriti niti mesta sekcijskega na-
čelnika. To je vzrok, zakaj je za naše
Srbe še vedno kraljevina Srbija
kljub njeni kulturni zaostalosti še ne-
ke vrste privlačna sila. Ako hočemo
postati krepkejša atrakcija, potem
moramo med našimi Jugoslovani de-
lati demokratično politiko... Dajmo
političnemu talentu Jugoslovancev
prosto pot, bomo demokrati, do-
volimo jim, da opravljajo svoje javne
zadeve njihovi lastni rojaki, pridene-
mo velikim kulturnim in gospodar-
skim blagom, ki jih jim nudi zveza
s kulturno in gospodarsko naprednej-
šimi narodi v naši veliki državi, še
demokratske svoboščine, kakršne
daje mala srbska država svojim dr-
žavljanom, potem, samo potem bomo
razpolagali z »večjo atrakcijo«, ki jo
bodo morda svoječasno še brdiko
občutili Srbi v kraljevini. — To so
uvaževanja vredne besede, ki bi si
jih naj avstrijski državniki ne samo
dobro zapomnili, ampak se tudi po
njih — ravnali!

+ **Nemško-madžarska temelji-**
tost. Nemce in Madžare so sijajni
uspehi, ki so si jih balkanski narodi
izvojevali v vojni proti Turčiji, spravi-
li tako iz ravnotežja, da so jeli na-
padati celo bolgarskega carja Ferdi-
nanda, ki se doslej ni imel vzroka
pritoževati proti nemškemu in ma-
žarskemu časopisu. Včerajšnji
»Deutsches Volksblatt« priobčuje
namreč po madžarskem »Az Est«,
seveda z velikim užitkom, to-le du-
hovito anekdoto: »V hotelu »Hunga-
ria«, kjer se zbiraajo diplomatje, je
eden izmed njih pripovedoval to-le:
»Bilo je leta 1893. Prideljen sem bil
nadvojvodi Ivanu Salvatorju v Bru-
ku. Bilo je tik pred 1. novembrom in
nadvojvodi smo predložili listo čast-
nikov, ki so bili predlagani za avan-
zma. Bili so to večinoma poročniki
in nadporočniki. Nadvojvoda je na-
tano pregledal listo. Naenkrat je
prenehal s čitanjem, nekoliko po-
misli ter s svinčnikom izčrta neko
ime iz liste. Pri tem je pripomnil:
»Tega netalementiranega člove-
ka ne morem pustiti avanzirati...«
»Netalementiran človek« pa je bil princ
Ferdinand Koburški, sedanjí
bolgarski kralj. To je bil vzrok, da je
Ferdinand zapustil avstro-ogrsko ar-
mado, ker leta 1893. ni avanziral za
nadporočnika!« — Tako »Volks-
blatt« in »Az Est«! Koliko je resnice
na stvari in kako temelito so nemški
in madžarski listi podkovani z zgo-
dovino, bodo slovenski čitatelji raz-
videli, ako povemo, da je bil Ferdi-
nand Koburški že 7. julija 1887. leta
izvoljen za bolgarskega kneza in da
je že 22. avgusta istega leta nastopil
vlado na Bolgarskem. Kako »netalem-
tiran človek« pa je car Ferdinand, pa
dokazujejo najbolj njegovi diplomatski
uspehi v preteklosti in sedanja
vojna na Balkanu!

+ **Iz seje deželnega šolskega**
sveta 22. t. m. Na ljudskih šolah so
imenovani: Anton Kadunc za nad-
učitelja v Banjiloki; Ana Lebar za
učiteljico na pomožnem razredu na
IV. mestni deški šoli v Ljubljani;
Marjeta Čunderč za učiteljico na
mestni slovenski dekliški šoli v
Ljubljani; Ana Goli za učiteljico v
Gornjem Logatcu; Ernestina Schott
za učiteljico v Blokah; Josipina
Martinčič za učiteljico na Rakeku;
Leopoldina Šircelj za učiteljico v
Toplicah ob Savi; Hans Weber za
učitelja v Dol. Zdihovu; Marija Hu-
mek-Perhanc za učiteljico v Kr-
škem; Marija Zagorjan za učiteljico
v Št. Rupertu in Franciška Lunder
za učiteljico na dnevnem zavetišču
IV. mestne deške šole v Ljubljani.
Učiteljici Kristina Demšar v Smart-
nem pri Litiji in Viktorija Uršič v
Podkrajju zamenjata svoji dosedanji
učni mesti.

Konkurz je napovedal Juri
Schaffer, trgovec v Zatičini.

Škrlatinka se je pojavila prete-
čeni mesec v Dragatušu pri Črnom-
lju. Zanesel jo je sin čevljarja Grego-
riča iz Kandije pri Novem mestu,
kjer je bil v bolnišnici. Bolezen je
zašla tudi v družino nadučitelja,
vsled česar je šolska oblast zaprla
III. razred že 29. m. m. Dosedaj se je
pripetil samo en smrtni slučaj in ka-
kor kaže, bo epidemija skoro popol-
noma ponehala.

Elektrodiagnosti »Ideal«. Danes
v petek, dne 22. novembra: Special-

ni večer s sledečim sporedom: 1. Ob
bregovih Jearesa. (Krasna kolorira-
na potovalna slika.) 2. Fric in njego-
va guvernantka. (Humoristično z ble-
tnim Abelardom.) 3. Vojaška čast.
(Amer. dram.) 4. Sultan proti lastni
volji. (Komično.) 5. Uganka srca.
(Senzacijska, učinkovita kinemato-
grafska novela v 2 delih.) — Samo
zvečer. 6. Zigoto in perica. (Veleko-
mično.) Jutri v soboto, 23. novem-
bra: Najnovejši od balkanske vojne.
»Cirkuška grofica«. (Senzacijska
učinkovitost v 3. dejanjih.)

Zdravstveno stanje mestne ob-
čine ljubljanske. Od 10. do 16. t. m.
je bilo 18 novorojencev, 5 mrtvoro-
jencev, 11 jih je umrlo, med temi 4
domačini in 7 tujcev, za jetiko 1, za
različnimi boleznimi 10. Za infekci-
oznimi boleznimi so oboleli in sicer
2 za škrlatino, 2 pa za tifuzom.

Aretovani cigani. V sredo zve-
čer sta dva cigana, ki sta imela se-
boj kot tovarško tudi ciganko ob-
iskala več zlatarjev. Med tem ko je
šel eden v trgovino s ciganko, je
ostal drugi zunaj. Cigan je v trgo-
vini zahteval prstanov, ciganka je pa
pri kupovanju na umeten način spu-
stila prstane ciganu v žep, katere je
potem nesel drugemu zunaj. Ko so
pa v neki trgovini zapazili tatvino pr-
stana, je cigan skočil iz trgovine in
prišel nazaj zahteval naj se cigan-
ko preišče. Policijski stražnik, ki je
cigane zasledoval jih je na Mestnem
trgu ustavil. Eden cigan se je takoj
podal v beg a je bil pred škofijo vjet
in odveden v zapor. Med potjo je vr-
gel proč štiri prstane, ki so jih pa-
santi pobrali in oddali policiji. Are-
tirani cigani so 38letni Bogoljub Se-
ien, rodom iz St. Martina pri Belja-
ku, Daniel Jungwirth in njegova se-
stra Katarina, doma tudi iz Koroške-
ga. Policia je tatinsko trojico odda-
la sodišču.

Preprečena nakana. Včeraj je
dobila tukajšnja policija od orožni-
štva iz Trebnjega brzozavko, da je
napravil Fran Verce iz Korita, obči-
na Dobrnič, neko goljufijo ter da se
hoče odpeljati v Ameriko. Ko se je
pripeljal na južni kolodvor, ga je tam
službojuči nadstražnik Jakob Kržan
z veseljem sprejel in odvedel v za-
por.

Nepopoljšljivi tat. Predvčerajš-
nem je bil na Tržaški cesti aretiran
že nad 30krat predkaznovani in iz
mesta izgnani 50letni brezposelni
Ivan Jerše, rodom iz Gorenjskega.
Jerše je zopet obdolžen raznih golju-
fij. Izročili so ga sodišču.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z
južnega kolodvora odpeljala v Ame-
riko 35 Hrvatov in 2 Slovence, nazaj
je prišlo pa 160 Bolgarov, 30 Hrva-
tov in 20 Slovencev. Iz Ogrske se je
povrnilo domov 350 Lahov.

Izgubljen in najdeno. Delavka
Ivana Jevnikarjeva je izgubila sre-
brno žensko uro. — Gdč. Frida
Schüllerjeva baržunasto, z zlatom
tkano ročno torbico z manjšo vsoto
denarja. — Postrežček Ivan Smre-
kar je našel zavitek blaga. — De-
lavci Fran Novak je našel denarnico z
manjšo vsoto denarja.

Austro - Americana. Trst. Pri-
hodnji odhod iz Trsta: Parnik
»Francesca« 28. novembra v Patras,
Almerio, Las Palmas, Rio de Janei-
ro, Santos, Montevideo in Buenos-
Aires. Parnik »Alice« 30. novembra
v New-York. Parnik »Martha Wa-
shington« 7. decembra v New-York.
Parnik »Laura« 12. decembra v Ne-
apel, Malago, Teneriffe, Rio de Ja-
neiro, Santos, Montevideo in Bue-
nos-Aires. Parnik »Oceania« 21. de-
cembra v New-York. Parnik »Col-
umbia« 26. decembra v Patras, Al-
merio, Las Palmas, Rio de Janeiro,
Santos, Montevideo in Buenos-
Aires.

Zatekla se je kratkodlaka psica
fermačka, sivorjavo lisasta, znanka
št. 340. Ima še dolge sesci in na
enem očesu mal rdeč izrastek. Čuje
na ime Dora. Kdor jo pripelje ali po-
ve kje se nahaja, dobi primerno na-
grado. Dr. Lukan, Pred škofijo št. 15.

Društvena naznanila.

»Domovina« ima svoj redni ob-
čni zbor dne 27. t. m. ob 6. zvečer v
mestni posvetovalnici. Dobrotniki in
prijatelji društva dobrodošli!

Sestanek Narodno-socijalne zve-
ze se vrši jutri v soboto ob 8. zve-
čer v gostilni pri Zupančiču na Ahac-
ljevi cesti št. 15. Vabimo cenjeno de-
lavstvo, posebno iz vodmatkega
okraja, da se istega obilno udeleži.

Darila »Mladiki«. V zadnjem
času so podarili vzgojevalnemu in
naobraževalnemu društvu »Mladiki«:
Neimenovan 4 K; g. Fr. Premrov v
Martinjaku zaboj sadja; g. Pavlinov
v Podbrezjah zaboj sadja; g. dr.
Fr. Rosina v Mariboru 20 K; g. Ju-
lija Šutej 4 K; gdč. M. Wirgler 2 K;
g. prof. dr. Molč 2 K; gdč. V. Hoče-
var 1 K; gdč. Zemljanova 50 K; g.
dr. J. Serbec v Celju 4 K; g. dr. Ku-
har v Trebnjem 40 K; g. Mayerjeva
v Vipavi 10 K in gdč. M. Wessnerje
va 50 K 83 v kot tirjatev nekega ra

čuna. Vsem darovalkam in darovalcem prav lepa hvala.

Društvo inženirjev v Ljubljani vabi svoje cenjene člane na rodbinski večer, ki se vrši v petek, 22. t. m. ob 8. zvečer pri »Zlati kapljici«.

Dramatični odsek »Sokola« v Žireh bo v priporočil v nedeljo 24. t. m. v »Sokolovi dvorani« igrati: »**Brat Martin**«. Po igri bo prosta zabava in ples. Ker se bo pri tej priliki spominilo tudi »**Rdečega križa balkanskih držav**«, zato se v ljubežno pozivljate vsi žirovci in okoličani, da posetite prireditve v obitem številu. — Od bor.

Slovan. akad. športni klub »Mahan« na Dunaju, izvolil si je za 5. tečaj ledeči odbor: Predsednik: Rasto Urbančič, cand. ing. Podpredsednik in tajnik: France Veber, cand. vet. Blagajnik: Tine Jenko, cand. med. Gospodar: France Dvornik, cand. vet. Odbornik: Velemir Kos, cand. agr. Preglednik: Ferdo Kranjec, cand. ing. kem. in Vinko Lapajne, cand. iur. Društveni prostori se nahajajo: Dunaj VIII. Florianigasse 38 p.

Prosveta.

Slovensko gledališče. Včeraj so peli na našem odru prvič v tej sezoni znano Verdijevo opero »La traviata«. Sila melodijske in zato jako popularne njene arije je občinstvo rado poslušalo in jih poplačalo zlasti koncem prvega dejanja in tudi koncem drugega dejanja, kjer je pel g. baritonist Feifar domoljubja in sanjave prisrčnosti polno pesem: »Ali te ne miče kraj, kjer prebim si mlade dni, z naravnost frenetičnim aplavzom. Najbolj je uspeła gdč. Rihterjeva, ki je pela najdaljšo vlogo opere, namreč Violetto Valeryjo. V arijah prvega dejanja se je izkazala kot izvežbana koloraturka, povsod pa je vplivala jako blagodejno njen zvonki in simpatični in zlasti v pianu mestoma jako čustveni sopran. Gospodična ni mnogo igrala, v petju pa je bila razen par neznatnosti dovolj zanesljiva in sigurna. Koncem prvega dejanja je prešla bujen sopek. Gosp. Feifar se je zdel pri nastopu nekam nedisponiran, pa se je naglo razvil in razigral ter žel s svojim obširnimi in bogatim baritonom mnogo zasluženega priznanja. Glede dobrega tenorista je intendant letos v zadregi. Par pravočasno angažiranih in baje jako dobrih moči je svoj angažma ob početku sezone preklicalo. Ob času pa, ko prično gledališča s predstavami, so boljše moči že izbrane in zaposlene pri raznih odrih. G. Vondra je mlad pevec prikupne zunanosti, ki se utegne sčasoma pridružiti prej opereti nego operi. Ni mogoče trditi, da bi ne imel na razpolago simpatičnega glasu, vidi se pa, da se ne more za enkrat vzdržati na primernem višku v vlogi kakršna je Rihardova v »Traviati«. V petju je še začelnik, sicer pa nastopa na odru dosti sigurno in igra mestoma karakteristično. Gospodični Peršlova in Fantova in gg. Križaj, Kovač, Bukšek in Povhe so bili vsi prav dobri. Tudi zbor je ugaljal in ples cigank v tretjem dejanju je prijetno zabarval lirske in rahlo dejanje. Režijo je vodil g. Fejfar s hvalevredno točnostjo. G. Hrazdira je bil mož na svojem mestu, kakor smo ga vajeni. Scenarija je kazala skrbnost, celi predstavi ni manjkalo zaokroženosti, najcelotnejše je uspelo tretje dejanje. Obisk je bil dober.

Odborova seja »Maticе Sloven-ske« dne 18. novembra 1912. Gradivo za veliki tehniški slovar je abecedno urejeno tudi že v okviru po-dinijh črk. — Tisk zemljevida slovenskega ozemlja napreduje; vsi deli so bili v prvi korekturi, nekateri tudi že v drugi in tretji. — Knjige za l. 1912. se dotiskujejo. — Sprejme se drama A. Funtka »Tekma«. — Na podlagi predsednikovega poročila se razpravlja o literarni zbirki dr. K. Streklja; za Matico je najvažnejše gradivo »Narodnih pesmi«, Pravljic in pregovorov. Za novega urednika »Narodnih pesmi« se imenuje g. dr. Josip Glonar, uradnik vseučiliške knjižnice v Gradcu. Strekljevo »Zgodovinsko slovnico slovenskega jezika«, ki je v nekaterih poglavjih (za kakih 25 tiskanih pol) povsem za tisk izdelana, ki ji pa nekateri druga poglavja čisto manjkajo, bo laže in upešneje izdala »Jugoslovanska Akademija« v Zagrebu. — Glede nabave Strekljeve slovenske knjižnice za Ljubljano je predsedništvo Maticе stopilo v zvezo z vodstvom tukajšnje Licejske knjižnice in muzeja »Rudolfina«; Matica bo rada sodelovala tozadevno prošnjo, ki bi šla na visoko vlado. — V okviru Maticе Hrvatske se izdeluje načrt za veliko ilustrirano delo o Istri, ki bi se mu pozneje pridružil slika dela o Banovini, Sloveniji, Dalmaciji, Bosni. Matica Slovenska je ta načrt izročila v presojo slovenskim strokovnjakom. Knjiga bi morda mogla iziti kot skupna edicija obeh Matic. — Za l. 1912 manjka z ozi-

rom na proračun še 3000 K udnine. Članov je plačalo do zdaj 2463.

Književnost.

Pod svobodnim solncem. Zupnik Franc Finžgar je pisatelj resnih umetniških ambicij. Obelodanil je že več pripovednih in dramatičnih del v katerih je pokazal svoj talent, a s svojim romanom »Pod svobodnim solncem« je vsekako posvetil, da so meje njegovega talenta širje, kakor se je doslej sodilo. Ta roman je izšel že pred nekaj časom v časopisu »Dom in Svet« pa je ostal širši javnosti seveda nepoznan. Vsled sedanje balkanske vojske je postal ta roman jako aktualen in je torej času primerno, da ga je »Kato-liška bukvarna« posebe izdala. Pisatelj je to izdajo vnovič pregledal, napravil in izpopolnil. Doslej je izšel le prvi del, ki obsega 284 strani in stane broširan 3 K, vezan pa 4 K. To delo je roman velike koncepcije in nam hoče predstaviti dobe velikih bojev med južnimi Slovani in Bizantinci. Očividno je, da je Finžgarjev vzor Sinkiewicz. Ne more se reči, da bi se bil Finžgar povzdignil do Sinkiewiczove popolnosti, a poskušal se mu je približati in priznati je treba, da s hvalevrednim uspehom Tista doba sama na sebi pač ni tako pregnantno in plastično označena kakor bi bilo treba za historičen roman, a značajski so krepko orisani in vse dejanje pestro in zanimivo. Umetniška invencija Finžgarjeva je velika, njegova fantazija je bogata, njegov jezik je bogat in slikovit, vse njegovo pripovedovanje je zanimivo. Knjiga bo brez dvoma našla mnogo bralcev in jih tudi zasluzi; kajti delo je lepo in spada med najboljše slov. historične romane.

Andrej Rapč: Mladini. II. zv. z 11 slikami in III. zv. s 3 slikami. Izdalo in založilo društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. Cena vsakemu zvezku 1 K 50 v, s poštino 6 vin. več. Slovenska mladinska literatura ni posebno bogata. To se pravi: Knjig je dovolj, a večinoma imajo tako usiljivo moralizirajočo tenden-co in so tako dolgočasne, da se jih mladina hitro naveliča. Pričujoči knjigi sta bolj mični in zabavni, a da bi bila naša mladinska literatura kdo ve kaj z njima pridobila, ne moremo reči.

Vse tu naznanjene knjige se dobivajo v »Narodni knjižnici« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Razne stvari.

Koliko las ima človek na glavi. Neki znanstvenik, ki gotovo nima preveč dela, je večji del svojega življenja porabil za to, da je prešteval lase ljudi. Končno je prišel do rezultata, v katerem trdi, da ima normalni človek na glavi okoli 30.000 las.

Smrtna nezgoda tajnika ruskega posla v Londonu. Iz Petrograda poročajo: Tajnik ruskega posla v Londonu knez Viasemski si je pri zajtrku zlomil svoje ponarejeno zobovje. En zob je prišel v sapnik in navzlic takojšnji zdravniški pomoči je tajnik v par urah umrl.

Meštrovic in vojna na Balkanu. Slavni hrvaški kipar Meštrovic je namenil kot dar mestu Skader, kakor hitro ga bodo zasedli črnogorski junaki, svoje velekrasno delo »Stavba Skadra«, ki je bilo pred leti razstavljeno na zagrebški razstavi Mestrovicjevih del ter vzbudilo veliko senzacijo. Meštrovic, ki ravnokar izvršuje ogromno skulpturo, ki slavi čine kraljeviča Marka, je izjavil pred svojim odhodom v Rim napram svojim prijateljem: »Grem tja, da pozdravim svojega Marka ter mu rečem, da je njegovo delo dovršeno.«

Nesreča na morju. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Kalkute: Coln, ki naj bi prepeljal kakih petdeset pasazirjev, med temi sedem Evropejcev, do parnika, se je prevrnil. Vsi pasazirji so utonili.

Mačohiada. V Piotrkovu se bo zopet vršila obravnava proti Mačochu. Obtoženi so: Mačoh, Starcewski, Krzyżanowska, Olesinski, Petrkiewicz in Gyganski. Obtožnica ni izpremenjena. Povabljenih je 30 prič. Obravnava se bo vršila teden dni.

Gospa poslančeva in njen roman. Iz Rima poročajo: Italijanski poslanec in večkratni milijonar Moschina je iznenadil svojo ženo pri intimnem sestanku s pomorskim častnikom Dio de Bellegarde, članom znane florentinske rodbine. Oba grešnika so dali za mreže. V Italiji se namreč zakonska nezvestoba kaznuje z zaporom.

Minister ometa ulice. S Cetinje poročajo: Par dni je Cetinje zasneženo. V ponedeljek je moral poštni avtomobil na cesti s Kotora na Cetinje v Njegušu prekiniti nadaljno vožnjo. Snega je padlo tupatam nad dva metra. Ker na Cetinju ni moč doma, so poklicali žene in otroke, naj osnažijo cetinjske ulice. To delo je nadziral sam notranji minister. Da, ni se sramoval, prijeti za lopato.

Koga postavimo za kneza Albanije? Predvsem imamo rodbino Ghikov, ki se poteguje za novi prestol — če bo sploh ustanovljen. V Rimu bivajoči knez Albert Ghika že zdaj javno nastopa kot kandidat za albanski prestol. Nekateri listi poročajo, da je že šel v notranjo Albanijo, da tam pripravlja teren za svoje vladarstvo. Dozdaj se je omejeval le na izdajanje proklamacij, v katerih je zahteval obnove samostojne albanske države v imenu »narodnega odbora«. Ghiki so stari albanski knežji rod. Del tega rodu živi že od zdavnaj na Romunskem, kjer so se znali tuptam uveljaviti. Knez Jurij III. Ghika je bil v drugi polovici 18. stoletja gospodar Valaške in Moldavije in pa Bukovine, torej več nego cele današnje Romunije. L. 1777. je bil na smrt obsojen in usmrčen, ker ni hotel odstopiti Bukovine Avstriji. Knez Aleksander Ghika je vladal na Valaškem od 1834. do 1842. Njegov nečak Jon je l. 1856—7 knez na Samosu, pozneje predsednik romunskega ministrstva in poslanik v Londonu. Demeter Ghika je bil romunski državnik, ministrski predsednik, predsednik zbornice, poslanik itd. Knez Gregor Aleksander je bil pred 60 leti knez Moldavije. Njegov nečak je zdaj kandidat za albanski prestol. Albanci so pa tako zelo srečni, da imajo veliko izbiri onih, ki bi radi sedli na albanski prestol. Predvsem je rodbina albanskega narodnega junaka Skenderbega, čegar pravo ime je bilo Jurij Kastrioti. Njegova rodbina je dolgo vladala v Albaniji. Kastrioti je bil v mladih letih vzgojen na dvoru sultana Murada, pod katerim je tudi služil pod imenom Skenderbeg. L. 1444. se je pa postavil na čelo albanskih ustašev, napadel Turke ter prisilil Mohameda II. k miru. Umrl je l. 1468. v obmorskem mestu Leš, ki je zdaj zahtevajo Črnogorci. Več albanskih notablov trdi, da so potomci Skenderbega. Eden od teh, Aladro Kastrioti nosi naslov »Ministre honoraire d'Espagne« (častni minister Španije), ima pa dobro uspevajočo trgovino z vinom Sherry. Drugi »Skenderbeg« je markiz d' Auletta, ki živi v Neapolju. Nadaljni kandidat za albanski prestol je poglavar plemena Miriditov, Bib Doda, ki je šel za časa mladoturške revolucije prišel iz malazijskega pregnanstva, kamor je prišel vsled tega, ker je nekoliko preglasno stremil po samostojnosti. To so bili pretendenti prvega poziva. Zdaj pa pride na vrsto drugi poziv, pravi princi, ki bi radi prišli do gospodarstva ki je doma ne morejo doseči.

Izkaz darov za Rdeči križ balkanskih držav.

(I. blagajnik g. dr. Tone Gosak.)

Dne 21. novembra: Radoslav Knaflic, nadučitelj v Dobju na Stajerskem, nabral 80 K; Vekoslav Ferenc, Mala Nedelja (nabralo kmetijsko društvo) 16 K 07 vin.; Avgust Belle, lastnik parne opekarne, Unec-Rakek, 24 K 48 vin.; Rodoljub Tržančan 10 K; g. Bezenšek izročil 126 kron 30 vin.; skupaj 256 K 85 vin.; preje nabranih 34.368 K 08 vin.; vsega skupaj 34.624 K 93 vin.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJNA NA BALKANU.

Prochaska.

Dunaj, 22. novembra. »N. W. Ztg.« piše o konzulu Prochaski popolnoma neverjetne stvari. Glasom ene verzije so srbske oblasti prisilile Prochasko, da je zapustil Prizren in odšel v Skoplje, glasom druge verzije je Prochaska na tihem ušel ter poskušal priti v Drač ob Jadransko morje, zopet druge vesti pravijo, da Prochaska ne živi več.

Belgrad, 22. novembra. Avstrijski odposlanec Božidar Edel je prišel v Belgrad včeraj opoldne, odkoder se je odpeljal s posebnim vlakom v Vranjo. Od tam se pelje s srbskimi vojaškimi vozovi, spremljan od srbskega vojaštva, v Prizren. Belgrad, 22. novembra. Uradno se naznanja, da je avstro-ogrski konzul B. Edel, ki je včeraj dopoldne dospel v Belgrad imel dolgo posvetovanje in se je danes zjutraj odpeljal v Skoplje, od koder gre v Prizren in Mitrovico. Da olajša konzulu Edlu njegovo misijo in da ne bo imel težko, mu je dala srbska vlada na razpolago nekega višjega uradnika kot spremljevalca.

Nemški listi hujskajo.

Dunaj, 22. novembra. Nemški listi nadaljujejo svoje hujskanje proti Srbiji. »Deutsches Volksblatt« pravi, da so se na južnem Ogrskem pojavili agitatorji, ki ščuvajo Srbe na odpad. Ti agitatorji vedo, da bo kralj Peter prišel v 14 dneh v Budimpešto in zasedel tamošnji grad. Na neki postaji so baje našli in zaplenili veliko množino blaga, med katerim so bile skrite bombe. Srbske čete, ki so do se-

daj ščuvale v Sandžaku prebivalstvo na vstajo, so odšle ob mejo ter se pripravljajo na vpad na Ogrsko. (Op. ured.: Glasom teh poročil se zdi, da smo nekje v centralni Afriki.)

Pred Carigradom.

Carigrad, 22. novembra. Boj pri Cataldži se je zopet začel z vso ljutostjo, ker so Turki zavrnilo propozicije Balkanske zveze.

Pariz, 22. novembra. Po poročilih listov je stavila Turčija protipropozicije glede mirovnih pogojev. Generalisimus Nazim paša sporoča, da Turčija ni pripravljena predati Odrina in Skadra, pač pa se hoče zavezati, da med premirjem ne bo ojačila svojih čet, in da tudi v Odrin in Skader ne da municije ne živil. Bolgari naj se zavežejo, da dovolijo civilnemu prebivalstvu v Odrinu in Skadru, da mirno odrine.

Berolin, 22. novembra. Nemški listi poročajo o velikih izgubah, ki jih je imela do sedaj bolgarska vojska. Ta poročila so sicer tendenciozno pretirana, vendar pa so v dokaz s kako velikimi žrtvami so morali Bolgari izvojevati svoje sijajne zmage. Nemški listi pravijo, da so imeli Bolgari pri Losengradu 20.000 mož mrtvih in ranjenih. Cele divizije so bile uničene, in če bi ne bilo pomoznih čet, ki štejejo danes še 80.000 mož, bi bilo Bolgarom nemogoče pregnati Turke od Lile-Burgasa do Cataldže. Niti enega bolgarskega polka ni več v rezervi, marveč so vse stotnije že v fronti.

Carigrad, 22. novembra. Bitka se je začela zopet na celi črti. Izpred Derkosa je slišati cel dan grmenje topov. Bolgari so poskusili prodreti turške pozicije. Danes ob 3. popoldne ima generalisimus turške armade Nasim paša s poveljnikom turške armade Savovom blizu Cataldže sestanek, da se pogovorita glede premirja. Turki se protivoli bolgarskim pogojem, zlasti pa pogoju, da bi morali zapustiti svoje pozicije pri Cataldži. Berolinska »Morgenpost« poroča iz Carigrada, da je sultan vsled dogodkov pred Carigradom skoro zblaznel, odkar sliši grmenje topov je skoro od samega strahu brezumen. Sultan je prosil Kiamil pašo za božjo voljo, da naj vse stori, da Bolgari ne pridejo v Carigrad in naj če treba preda celo Turčijo. Hotel je pobegniti v Brusu, toda Kiamil paša je to preprečil. Ko so evropske vojne ladje izkrcale moštvo se je sultan razjokal in prosil, da naj pokličejo vojaštvo nazaj. Njegovi želji se ni moglo ustreči.

London, 22. novembra. Angleški vojaški krogi izjavljajo, da bodo Bolgari sedaj, ko je bila Turčija tako nepredvidna, da je odklonila veliko-dušno ponudbo Balkanske zveze za mir, pričeli z vso silo zopet s svojimi operacijami. Visoki angleški generali so mnenja, da so utrdbe pri Cataldži ključ cele vojne in vredne toliko žrtv, kakor so jih zahtevale vse dosedanje bitke. Temu spoznanju se tudi Bolgarska ne bo mogla zapreti. Z vso silo bodo morale balkanske države zlomiti zadnji odpor Turkov. Naloga bo silno težavna, ker dobe Turki vsak dan ojačenja iz Azije.

O bitki pri Bitolju.

Belgrad, 22. novembra. (Posebno poročilo.) Vesti iz Bitole prihajajo le polagoma, ker so poveljniki zaposleni z zbiranjem čet in z razporejanjem vojaških oddelkov. Borbe se niso ponehale, ker se srbske čete neprestano zasledujejo bežeče Turke. Bitka pri Bitolju je trajala neprestano štiri dni in štiri noči. Naši voji, ki so prodirali od Malovista ob Prespanskem jezeru, so včeraj zjutraj naleteli na razbite turške oddelke. Kakor poročajo, so bili ti oddelki deloma uničeni, deloma pa ujeti. Večje srbske čete so bile poslone proti Debru, kjer vlada prava anarhija, ker so Arnavti razorožili turške nize, a so se kasneje med sabo sprli. Srbski voji, prodirajoči na to stran, niso naleteli na noben odpor in so danes zavzeli Debar (Dibar). Za konjenico, ki je bila odposlana proti Turkom v Ohrid, je kasneje odšla tudi pehota. Drugi del armade ima nalogo zavzeti Lerin in »izčistiti« Pelagonijo. Borbe se torej nadaljujejo na vseh straneh, dasi je turška vojska popolnoma razbita. Po bitki pri Bitolju je velik del turške poražene armade hotel uteči preko planine Babe. Ker pa prelaz ni bil mogoč, so se Turki včeraj zjutraj vrnili ter se sedaj predajajo srbski vojski. Število turških vojakov, ki so se vdali, je silno veliko. Na goro Babo je utekel baje tudi Djavid paša sam s svojim vojem. Čez dva, tri dni se bo tudi Djavid paša vdal, tako se splošno pričakuje. Vsa ostala turška armada se je, vkolikor ni bila takoj ujeta, razkropila na vse strani, ne da bi imela namen, da bi se še kje koncentrirala. Dasi ni verjetno, da bi se Turki še enkrat odločili za odpor, vendar je vojna uprava odredila, da se mora storiti vse, da se razorože še poslednji ostanki turške vojske.

Odrin.

Sofija, 22. novembra. Tu so bile razširjene danes vesti, da je prišlo včeraj pri Odrinu do velike bitke. Turki so poskusili izpad na vseh straneh. Izid te bitke je še neznan.

Na Jadransko morje.

Belgrad, 22. novembra. (Posebno poročilo.) Iz Skolija javljajo te-le podrobnosti o pohodu srbske vojske na Jadransko morje:

Srbski voji so prodirali po nedostopnem terenu in so prodrli na Jadransko morje nemalo po zaslugi Arnavtov, ki so se jim ponudili za vodnike. Na potu na morje niso nikjer čete naletele na odpor. Z glavno armado so bile v zvezi s kurirji. Da so operacije popolnoma uspele, se je moralo o njih v javnosti popolnoma molčati. Ko so srbski voji dospeli v Lješ, so se vrnili vodniki, ki so včeraj prispeli v Prizren ter javili, da so srbski voji v nedeljo zavzeli Lješ. Vodniki pripovedujejo o napornem prodiranju srbskih čet preko planin in klancev, po terenu, po katerem še ni operirala nobena regularna vojska: bilo je treba izvlačiti iz jarkov topove, konji so padali meter globoko v sneg. Vlada je silen mraz 12 do 15 stopinj pod ničlo. Vojaki so hrabro prenašali mraz in sneg. Treba je bilo silno štediti z živili, dasi je prebivalstvo izkazovalo armadi velike usluge. Med pohodom je obolet samo en vojak. Pot, ki jo je napravila srbska armada je v zračni črti 150 km dolga.

Premestitev glavnega taborišča v Bitolj.

Belgrad, 22. novembra. (Posebno poročilo.) Glavno poveljstvo prve armade je bilo včeraj premeščeno iz Prilepa v Bitolj. Prestolonaslednik Aleksander, ki je kakor pri Kumanovem, tako tudi v bitki pri Bitolju vodil operacije, se izpostavlja nevarnostim in je izredno vplival na duh vojske, je včeraj odšel v Bitolj. Kraljevič je bil slovesno sprejet. V mestu so zvonili vsi zvonovi. Prebivalstvo je pozdravljalo princa kot osvoboditelja in obaspalo vojsko s cveticami. Premestitev vrhovne komande iz Prilepa v Bitolj je eden izmed vzrokov, da so poročila o bitki pri Bitolju došla tako kasno.

Solun.

Atene, 22. novembra. V mednarodnem cerklju v Solunu se je vršil včeraj sprejem, na katerem je grški prestolonaslednik Konstantin nazdravil bolgarskima princema Borisu in Cirilu. Prestolonaslednik Boris se mu je zahvalil. Oba bolgarska princa odpotujeta v kratkem iz Soluna.

Skader.

Cetinje, 22. novembra. Vojne operacije pred Skadrom počivajo že tri dni. Črnogorci se pripravljajo na zadnji naskok.

Turška križarka »Hamidie«.

Carigrad, 22. novembra. Turška križarka »Hamidie« je prispela izpred Derkosa, kjer je bila poškodovana, v Bosporus. Križarka je glasom turških poročil težko poškodovana na srednjem delu.

Carigrad, 22. novembra. Poveljnik »Hamidie« poroča, da je križarka razbila s svojimi streli dve bolgarski torpedovki, tretjo pa je poškodovala, vendar ji je ušla. Neka četrta bolgarska torpedovka je izstrelila iz razdalje 2000 sežnjev proti vojni ladji dva torpeda, vendar je »Hamidie« to torpedovko primorala, da se je umaknila. Turški častniki niso zapustili svojih pozicij.

Dve ruski križarki.

Carigrad, 22. novembra. V Tumuldagu ob Črnem morju so videli dve ruski križarki.

Neverjetna vest.

Berolin, 22. novembra. Iz Aten prihaja vest (ki brez dvoma ni resnična), da se je rebivalstvo v Seresu dvignilo proti Bolgarom. Bolgarsko poveljništvo je bilo zato primorano ukreniti stroge odredbe ter razglasiti obsedeno stanje. Prišlo je do pouličnega boja, v katerem je bilo baje 500 upornikov ustreljenih.

Diplomatična konvencija s Turčijo.

Belgrad, 22. novembra. »Balkan« piše, da obstoja med Avstro-Ogrsko in Turčijo tajna pogodba, ki zagotavlja Turčiji v slučaju mirovnih pogojev najsilnejše pomočke.

Turki zopet na papirju zmagojujejo.

Carigrad, 22. novembra. Turški listi zopet poročajo o velikih turških zmagah. »Ikdam« piše: Da je turški ministrski svet sklenil nadaljevati vojno, je napravilo zelo dober vtisk, končno se bo pokazalo, da bo ostala Turčija zmagovita. (Megalomanija Turkov in Nemcev.)

Srbi v Florini.

Belgrad, 22. novembra. Po poročilih iz Bitolja so Srbi zavzeli Florino.

Grki zasedli Mitilene.

London, 22. novembra. »Daily Mail« poroča, da je večeraj priplulo 12 grških vojnih ladij pred otok Mitilene iz ga brez boja zasedlo.

Nemčija ponuja Turčiji denar.

Pariz, 22. novembra. »Matin« poroča, da so od nemške strani ponudili Turčiji 20 milijonov turških funtov posojila, katero ponudbo je Turčija tudi sprejela.

Kralj Peter.

Belgrad, 22. novembra. Kralj Peter prispe jutri v Belgrad, kjer bo s ljubeznivo sprejet.

Situacija.

Dunaj, 22. novembra. Situacija je neizpremenjena. Težišče prehaja vedno bolj iz okvira avstro-ogrškega spopada med tripolentno in — trozvezo. Sedanje stališče ruske vlade se zdi diplomatskim krogom več kakor zagotovo. Vsa Evropa se izprašuje, kako stališče bodo zavzeli v Petrogradu. Cela Evropa pa se pripravljala za eventualnosti. Tudi pri nas se vrše priprave za vsak slučaj. Danes zjutraj so bile na Dunaju razširjene vesti, da bo Avstrija zahtevala v Belgradu točen odgovor glede albanskega in pristaniškega vprašanja, in podprla to vprašanje z najvplivnejšimi argumenti.

Dunaj, 22. novembra. Politični krogi zagotavljajo, da se vrše med veleilami dogovori glede srbskega stališča napram konzulom. Veleile vstrajajo kljub temu, da konzuli v okupiranih deželah niso več akreditirani, na stališču, da mora pripoznati Srbija konzulom tudi pravico kapitulacij, kakor je to svoj čas storila Italija v Tripolitani.

Dunaj, 22. novembra. »N. W. Ztg.« piše k situaciji še sledeče, da do sedaj še ni znano, ali bo zadeva Albanije in srbskega pristanišča končana med vojno ali šele pozneje. Zlasti z ozirom na to, ni mogoče dati odgovora, ker je pričakovati, da vojna Balkanske zveze s Turčijo še ne bo tako hitro končana.

Avstrijska delegacija.

Budimpešta, 22. novembra. Danes dopoldne je delegacija končala svoje posvetovanje. Skupni finančni minister Bilinski se je zahvalil v imenu cesarja za plodono delo delegacije. Predsednik je zaključil sežijo s klici na cesarja. Nato je bil verificiran protokol in seja ob 3/4. zaključila. S tem je končano delegacijsko zasedanje.

Avstrijski prestolonaslednik v Nemčiji.

Dunaj, 22. novembra. Nadvojvoda Fran Ferdinand se je odpeljal sredi ob 9. uri 40 minut v Berolin. Spremljata ga najvišji dvorni baron Rummerskirch in dvorni računski svetnik Zenko. Dvorni vlak prispe danes ob 10. dopoldne v Berolin in bo sprejem izredno svečanost.

Berlin, 22. novembra. Danes ob 10. uri 20 minut je prišel v Berlin nadvojvoda Fran Ferdinand. Na kolodvoru ga je slovesno sprejel cesar Viljem, ki je dospel na kolodvor z nemškimi državnimi kancelarjem Bethmanom Hollvegom in državnim tajnikom Kiderlenom Wächterjem. Na kolodvor so prišli tudi avstrijski veleposlanik, berlinski policijski predsednik in berlinska generaliteta. Na kolodvoru je stala tudi častna stotinja grenadirske garde. Posebno prestrežno je sprejel prestolonaslednika nemški cesar. Na poti v grad ga je občinstvo aklamiralo.

Strah ima velike oči.

Dunaj, 22. novembra. Včeraj zvečer je trepetal ves Dunaj. Pa niso stali Turki pred Dunajem, samo nekaj hrvaških delavcev je sedelo mirno ob Donavi. Sedeli so in se razgovarjali o tem in onem. V mestu pa je zavladal strah, da hočejo razstreliti mostove čez Donavo. V prvi vrsti so nameravali atentat na Severozahodno železnico. Policijska direkcija se je teh delavcev tako ustrašila, da je kljub temu, da se je izkazalo, da so vse te vesti popolnoma neresnične, dala zastražiti vseh 5 mostov čez Donavo z dvojno stražo, ki straži mostove dan in noč.

Nemci in Madžari.

Budimpešta, 22. nov. Napram dvigajoči se zavesti Slovanov nadaljujejo Nemci in Madžari za obrambno zvezo. Podpredsednik Dobernig se je izrazil sledeče: Dolžnost nemških in madžarskih politikov je, strniti svoje vrste, ter si začrtati svoj obrambni program, ki obsega črto od Vzhodnega morja, do Crnega morja. Madžari in Nemci na tej črti se morajo zediniti, tako da se doseže popoln sporazum.

Parlamentarna situacija in dr. Šusteršič.

Budimpešta, 22. novembra. Ministrski predsednik Stürgkh je imel večeraj konferenco z dr. Šusteršičem, ki mu je moral povedati, kakšno je

razporejen med Jugoslavo. Moral mu je priznati, da pod sedanjimi okoliščinami, zlasti ker prihajajo z juga vedno novi pozivi na jugoslovanske delegate, da naj delujejo v parlamentu najbrezobzirnejše proti vladi, jako težavno preprečiti obstrukcijo proti proračunskemu provizoriju. Ministrski predsednik je vzel to izjavo na znanje. Tudi informirani krogi so mnenja, da nameravajo vsi Jugoslavo, brez razlike strank, pričeti v parlamentu z najostrejšo taktiko.

Konference.

Budimpešta, 22. novembra. Snovi je imel zunanji minister grof Berchtold daljšo konferenco z vojnim ministrom Auffenbergom in potem ponovno z ogrskim domobranskim ministrom Hazayem. Cesar se danes odpelje na Dunaj.

Češko-nemška jezikovna pogajanja.

Praga, 22. novembra. Iz krogov čeških nemških poslancev se je razširila vest, da češko-nemška jezikovna pogajanja ne bodo še tako kmalo rešena. Kakor se govori, je tozadevna intervencija dr. Kramača pri grofu Stürgkhu ostala brezuspešna.

Zmaga Balkanskih držav in Čehi.

Praga, 22. novembra. Bivši minister in načelnik »Enotnega češkega kluba« dr. Fiedler je imel večeraj politično zborovanje, na katerem je govoril o zunanje-političnem položaju. Zmaga balkanskih narodov povzroča tudi v Avstriji političen preobrat. Konec je nemškega in madžarskega gospodarstva. Avstrija bo morala svojo notranjo politiko preustrojiti v smislu slovenskih zahtev in jo tem zahtevam primerno urediti. Glede notranje-političnih dogodkov se je izrazil, da ni mnogo upanja, da se doseže češko-nemška sprava. Treba je, da se vsi češki poslanci zedinijo v skupnem delu ter uredijo skupne zadeve na konferenci čeških političnih strank, ki naj določi tudi skupno postopanje vse češke javnosti v očiščed sedanjemu političnemu položaju.

Cuvaj.

Zagreb, 22. novembra. Kakor znano, je kraljevi komisar Cuvaj po srednješkoli stavi spomlad izdal odredbo, ki otežkoča sprejem bosansko-hercegovskih in dalmatinskih dijakov v hrvaške srednje šole. Sedaj je Cuvaj izdal tudi odredbo proti sprejemu bosansko-hercegovskih dijakov na zagrebškem vseučilišču. Bosansko-hercegovske in dalmatinske dijake naj namreč pri izpitih primejo bolj strogo in ne smejo biti oproščeni od koleginice.

Budimpešta, 22. nov. Listi so prinašali v zadnjih dneh vest, da se je pri zadnjem delegacijskem dnevu približal Cuvaj jugoslovanskim delegatom in z njimi konferiral. Ti izjavljajo sedaj, da je ta vest izmišljena, in da bi vsak delegat smatral pod svojo častjo, občeati s Cuvajem. Ko se je ta res hotel približati nekaterim delegatom, so ti demonstrativno zapustili dino.

Dva kraljevska komisarja na Hrvatskem.

Dunaj, 22. nov. Korespondenca »Slavija« javlja, da stoji kraljevi komisar Cuvaj pod nadzorstvom kornega poveljnika barona Rhenma, ki je opremljen z obsežnimi pooblastili. Nekateri stvari sme Cuvaj rešavati samo v sporazumu z baronom Rhenmom. Policijski šef Sportič mora vsak dan poročati tudi kornemu poveljniku.

Italijansko kolonialno ministrstvo.

Rim, 22. novembra. Kralj je podpisal dekret, ki odreja ustanovitev kolonialnega ministrstva. Za kolonialnega ministra je imenovan poslanec Pietro Bertolini. Novo ministrstvo prevzame upravo Tripolitani, Cyrenaik, Eritreje in Somali.

Izpremema v poslaništvu.

Rim, 22. novembra. Italijanski poslanik v Berolinu, Cavalier di Pausa, je vpokojen, njegov naslednik je generalni tajnik v zunanjem ministrstvu Bollati, na katerega mesto pride Martino.

Italijanski vojni kredit.

Milan, 22. novembra. Kraljevi dekret odreja nadaljni kredit vojnemu ministru v znesku 25 milijonov in mornariškemu ministru v znesku 14 milijonov lir. Izredni vojni kredit naraste tedaj na 497 milijonov.

Protivavstrijske demonstracije v Rimu. Rojstni dan italijanske kraljice.

Rim, 22. novembra. Tukajšnji dijaki so priredili večeraj velikansko demonstracijo, ki je bila naperjena predvsem proti italijanski diplomaciji, ki je prepirajna z Avstrijo in drugič proti Avstriji. Italijanski dijaki so priredili kljub temu obhod po mestu in so šli pred kraljevo palačo, kjer so demonstrirali proti Avstriji. Na balkonu kraljevske palače se je pokazala kraljevska rodbina, ki se je zahvalila hvaležno občinstvu za ovacije, ki jih

je izrekla množica tudi povodom rojstnega dne italijanske kraljice.

Balkanski praznik.

Ate, 22. novembra. Grki so oklicali dan 10. novembra za balkanski praznik. To so sprejele tudi vse ostale države Balkanske zveze. Dne 10. novembra pred šestnajstimi stoletji je namreč kot prvi šel v Carigrad kot zmagovalac v imenu križa Konstantin Keliki, ko je premagal svojega nasprotnika proticesarja Maksenčija.

Velikosrbska agitacija.

Budimpešta, 22. novembra. O velikosrbski agitaciji poročajo budimpeštanski listi, da so večeraj na južno Ogrskem v Pančovi aretirali nekoga kmeta zaradi špijonaže. Prepeljali so ga v Temešvar, kjer se je izkazalo, da je bil to za kmeta preoblečen srbski stotnik iz generalnega štaba.

Izjava srbskih poslancev v bosanskem saboru.

Sarajevo, 22. novembra. Ker so gotovi politični krogi razlagali izjavo srbskih poslancev v bosanskem saboru kot proti državno in nepatriotično priobčujajo sedaj stbksi poslanci drugo izjavo, v kateri protestirajo proti takem neupravičenemu sumničenju ter izjavljajo, da so hoteli samo dati izraza menju srbske javnosti, ki pa nikakor ni nasprotno državi.

Protivavstrijske demonstracije v Varšavi.

Varšava, 22. novembra. Tu je prišlo večeraj do velikih demonstracij pred avstro-ogrskim konzulatom. Policija je demonstrante razgnala.

Boj socialistov.

Bruselj, 22. nov. Pri večerajšnji seji belgijske zbornice se je nadaljevala debata o zahtevah socialistov. Ministrski predsednik je izjavil, da je vlada predlog socialistov, ki streme na izpremembo ustave, zavrnila zaradi tega, ker zahtevajo socialci to izpremembo pod grožnjo generalne stavke. Poslanec Van der Velde je izjavil na to, da ta kategorična izjava vlade zna postati usodna za vlado.

Evropska in maloazijska Turčija.

Carigrad, 22. nov. Iz Carigrada prihajajo vesti, da si je Turčija zagurala na malo-azijskih železnih progah kakor hitro mogoče odvoz turških poraženih čet in turške vlade skozi Malo Azijo. Turška vlada v Carigradu je namreč ukrenila, da se preneha na vseh malo-azijskih železnicah že jutri v soboto zasebni promet na vseh teh železnicah, in da bodo vozili po teh progah od sobote naprej samo vojaški vlaki v smeri iz zahoda proti vzhodu.

Rusi in zapadni Slovani.

Petrograd 22. novembra. Vdeležci slovenskega banketa so sklenili po predsedniku generalu Skugarevskem poslati zapadnim Slovanom ta-le pozdrav: Vdeležci slovenskih obedov, zbrani pri skupni slovenski mizi, pošiljajo pozdrave zapadnim Slovanom, ki se tako lepo spominjajo zmag jugoslovanskih bratov, in izrekajo nado, da sedanji veliki zgodovinski moment ustvari kulturno združitev in duhovno edinstvo vseh odrastkov zapadnega slovanstva ter da vse Slovanstvo vstopi v svetsko areno kot celota, noseč vanjo svojo človeško, krščansko in slovensko idejo.

Prečitane časopise v šentjakobskem okraju

sprejema vsako sredo zvečer od 7. do 8. ter vsako nedeljo dopoldne od 11. do 12. »Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj« v društveni sobi, Vožarski pot 4, da jih potem odda ljudem, ki drugače ne pridejo do branja, pa radi bero

Načelstvo jezdnega odseka naznanja, da se vrši jahalna vaja od 1 b) v nedeljo, dne 24. t. m. ob 2. pop. v jahalnici. — Bratje jezdec, kateri se nameravajo udeležiti, naj se prijavijo najkasneje do sobote opoldan pri bratu blagajniku Hodku (tvrda Gričar & Mejač), kjer izvedo vse podrobnosti. Načelstvo.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Borzna poročila.

Ljubljanska

»Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurzi dunajske borze 22. novembra 1912

Valutna enota	Dunaj	Slavija
4% majevna renta	84.55	84.75
4 1/2% srebrna renta	87.25	87.45
4% avstr. krona renta	84.65	84.85
4% ogr.	84.40	84.60
4% kranjsko deželno posojilo	—	94.50
4% k. o. češke dež. banke	88.85	89.85

Srečke	411—	453—
Srečke iz 1. 1860 %	617—	629—
" " 1864	282—	294—
" " 1864	288—	280—
" " zemeljske 1. izdaje	245.50	257.50
" " II.	236.50	248.50
" " ogrske hipotečne	477—	489—
" " dun. komunalne	477—	489—
" " avstr. kreditne	66—	72—
" " ljubljanske	51—	57—
" " avstr. rdeč. križa	31—	37—
" " ogr.	27.50	31.50
" " bazilika	213.50	216.50
" " turške	—	—

Valuta	430—	433—
Ljubljanske kreditne banke	605.50	606.50
Avstr. kreditnega zavoda	790.50	791.50
Dunajske banke družbe	103.35	104.35
Južne železnice	677.75	678.75
Državne železnice	970.50	971.50
Alpine-Montan	356—	360—
Češke skladne družbe	265—	266—
Zivnostenske banke	—	—

Valuta	11.44	11.48
Celinski	118—	118.30
Marke	96.05	96.25
Frankl	94.80	95.10
Lire	253.75	254.75
Rublji	—	—

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 22. novembra 1912.

Termin.

Pšenica za april 1913	za 50 kg	11.99
Rž za april 1913	za 50 kg	16.50
Oves za april 1913	za 50 kg	10.95
Koruza za maj 1913	za 50 kg	7.86

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 Srednji žrati tlak 736 mm

nov.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
21.	2. pop.	733.3	2.5	sl. jvzh.	pol oblak.
"	9. zv.	736.0	-0.9	sl. vzh.	jasno
22.	7. zj.	738.0	-2.1	sl. jvzh.	"

Srednja večerajšnja temperatura -0.3°, norm. 2.4° Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Pisarniški sluga

s snažno pisavo, vojaščine prost, zanesljiv in pošten, 4133

se sprejme do 30. t. m.

Ponudbe pod »Zanesljiv« z navedbo starosti, na upravnstvo »Sl. Naroda«.

Negovanje las s Pixavonom

na znanstveni podlagi.

Resnično najboljši način za jačanje kože na glavi in krepitev las.

Steklenica stane 2 kroni 50 vin.

Zadostuje za več mesecev.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1912.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6-52 zjutraj.	Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, St. Vid ob Glini, Dunaj.
7-32 zjutraj.	Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.
9-09 dopoldne.	Osební vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]
11-30 dopoldne.	Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.
1-31 popoldne.	Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.
3-32 popoldne.	Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.
6-33 zvečer.	Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Trbiž, Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vllissingen, (London), Celovec, Linc, Dunaj.
7-44 zvečer.	Osební vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.
10-00 po noči.	Osební vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7-23 zjutraj. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Ber-

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš oče, ki nam je bil vzor v izpolnjevanju svojih dolžnosti,

Valentin Janša

uradni sluga v pok.

danes 21. novembra ob 5. pop., po kratki bolezni, previden s sv. zakramenti v 70. letu mirno v Gospodu zaspal. 4217

Pogreb bo v soboto 23. novembra ob 3. popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Priporočamo ga v pobožno molitev in blag spomin.

Ljubljana, 21. novembra 1912.

Globoko žalujoča družina Janša.

Pogreb. podjetje »Konkordia« v Ljubljani.

Sprejme se samostojna

kontoristinja

z lepo pisavo, zmazna pravilne slovenske in nemške. Na reflektantije brez prakse se ne bode oziralo. — Ponudbe na upravnstvo »Sl. Naroda«

Razglednice

umetniške,

in

pokrajinske

se dobe vedno

v veliki izbiri v

„Narodni knjigarni“

Prešernova ulica 7.

oma doženo, takoj določi vojaško takso
lnega mesta Ljubljane,
 mbra 1912
 n: **dr. Ivan Tavčar l. r.**

Veliko zalogo
božičnih — novoletnih
razglednic
in reklamnih
koledarjev
priporoča cenj. trgovcem 4154
J. Bonač v Ljubljani.

Št. 9311/V. u. 4181

Razglas

s katerim se vojaškotakсни obvezanci pozivajo v zglasitev.

Na podstavi zakona z dne 10. februarja 1907. drž. zak. št. 30. se morajo vsi vojaškotakсни obvezanci do prestanka svoje vojaškotaksne obveznosti vsako leto meseca januarja zglasiti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče.

Oprostilo* od osebnega dohodninskega davka ali od službene nadomestilne take, ki ga zaradi svojega 1200K nepresegačotega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati ali ki je v prejšnjem letu nastopilo ne oprosti od dolžnosti zglasitve.

Zglasitev se sme izvršiti pismeno ali pa ustmeno.

Pismena zglasitev se zgodi tako, da se pošljeta na občino dva, po vseb rubrikah s čitljivo pisavo popolnoma in resnično popolnjena zglasovalna formularja. Zglasovalni formularji se dobivajo pri mestnem magistratu in sicer v mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu«, I. nadstropje brezplačno. Pošiljateve zglasitev v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, so poštnine proste.

Zglasovalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in adresirajo ter brez pismenega ovoja oddajo na pošto.

Ustne zglasitve vpiše občina v oba zglasovalna formularja.

Zglasitve, ki se izvrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasiti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zaveznosti.

Tistim, ki so dolžni se zglasiti, pa predpisane zglasitve ne izvrše pravočasno ali pa jo izvrše v bistvenih točkah nepopolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 K. Vojaškotakсни obvezanci, ki v svojih zglasitvah vedoma zakrivajo zamloditve ali neresnične napovedi, zapadejo — v kolikor dejanje ne utemelji učina, ki ga je po občem kazenskemu zakonu kaznovati kot kaznjivo dejanje — denarnim kaznim do 5000 K in ob posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 K. Kadar denarnih kazni ni mogoče iztirjati, se izpremene v zaporne kazni.

Vrhutega je političnem oblastvu dano na prosto voljo, da takrat, kadar se zglasitev ne izvrši pravočasno ali kadar se izvrši nepopolno na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma doženo, takoj določi vojaško takso

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 11. novembra 1912

Župan: **dr. Ivan Tavčar l. r.**